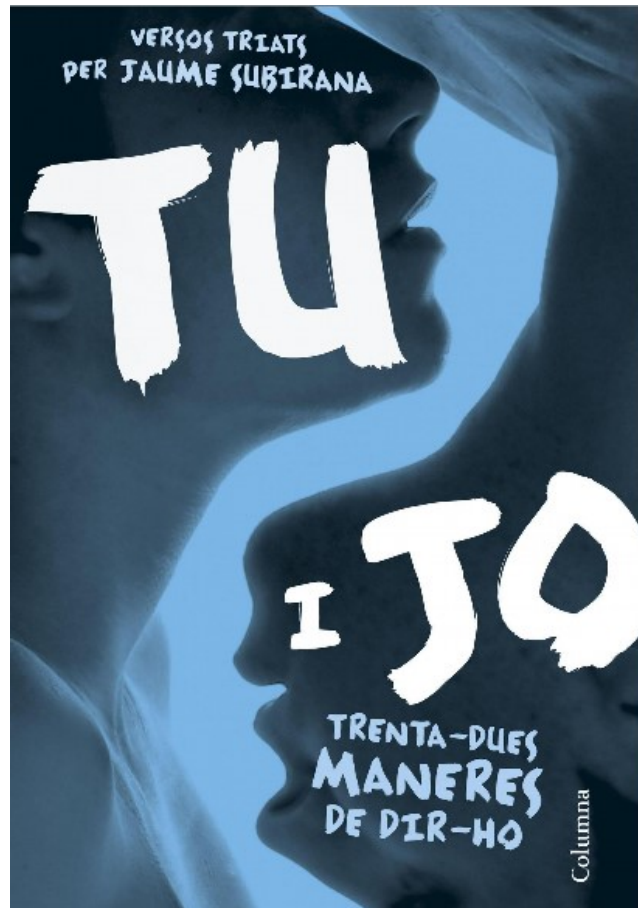

El gust per la lectura 2025-2026

Tu i jo

Trenta-dues maneres de dir-ho

Antòleg: Jaume Subirana

**Guia de lectura i orientacions
didàctiques per al professorat**

3r i 4t d'ESO

**Generalitat
de Catalunya**

El gust per la lectura 2025-2026

3r i 4t d'ESO

Guia de lectura i orientacions didàctiques per al professorat

Subdirecció General de Llengües
Servei de Suports i Recursos Lingüístics

Sònia Moll Gamboa

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, aquest treball està exempta de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial- CompartirIgual 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar [en aquest enllaç](#).

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Educació
i Formació Professional**

Índex

PRESENTACIÓ	4
ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT	5
Competències específiques	5
Objectius.....	6
Sabers del currículum	6
QUADRE D'ACTIVITATS	8
"Una flor vermella", Robert Burns	9
"Diuen", Marià Manent.....	9
"Els amants", Vicent Andrés Estellés.....	9
"Quan els dos estem junts...", Rumi.....	10
ABANS DE LLEGIR	11
DURANT LA LECTURA	21
"Maig d'amor", Gerard Vergés.....	21
"Contra el setge del temps t'estime", Anna Montero	24
"L'amor és amiatat incendiada", Jeremy Taylor.....	29
"Dona'm la mà", Joan Salvat-Papasseit.....	29
"Jo em donaria a qui em volgués", Josep Palau i Fabre	30
"Criatura dolcíssima", Joan Fuster	32
"Els teus llavis. La fruita. La magrana...", Maria-Mercè Marçal	34
"Tota la meua vida es lliga a tu, com les flames en la fosca.", Bartomeu Rosselló-Pòrcel.....	39
"Torna sovint i pren-me", Konstandinos P. Kavafis,.....	39
traducció de Joan Ferraté.....	39
"Cançó a Mahalta", Màrius Torres	41
"Posa'm un segell sobre el teu cor...", Càntic dels càntics, 8: 6-7.....	45
"Amor, em plau la teua veu tan fina", Miquel Martí i Pol	47
"Una flor vermella", Robert Burns	50
"Diuen", Marià Manent.....	52
"Els amants", Vicent Andrés Estellés.....	55
"Quan els dos estem junts...", Rumi.....	58
DESPRÉS DE LA LECTURA.....	60
RECURSOS LITERARIS.....	61
BIBLIOGRAFIA	64

PRESENTACIÓ

La guia didàctica que teniu a les mans està adreçada al professorat de 3r i 4t d'ESO, i és bessona del quadern de l'alumne, que només conté les activitats (sense el solucionari).

La guia està estructurada de la manera següent:

- **Orientacions didàctiques.** Hi trobareu les competències específiques que es treballen de manera prioritària en aquest dossier, així com els objectius, els sabers i els criteris d'avaluació.
- **Abans de llegir.** Hi trobareu propostes per fer abans de començar a llegir l'antologia. L'objectiu d'aquest apartat és presentar l'antologia i l'antòleg, motivar l'alumnat a la lectura i establir connexions amb coneixements previs.
- **Durant la lectura.** En aquest apartat, que constitueix el gruix de la guia, es proposen activitats orientades a entendre els textos, analitzar els recursos literaris i impulsar l'escriptura creativa:
 - **Escalfem motors:** treball previ per contextualitzar el tema, l'autor o el corrent literari. L'objectiu d'aquestes activitats és motivar l'alumnat i despertar el seu interès pel poema que treballaran tot seguit.
 - **Activitats de comprensió lectora:** treball del vocabulari i del contingut del text.
 - **Activitats de recursos literaris:** anàlisi de figures retòriques.
 - **Activitats de creació:** propostes d'escriptura creativa a partir del text treballat.
 - **Propostes transversals:** Estan orientades a relacionar els nous aprenentatges amb altres àrees del coneixement i a fomentar iniciatives per compartir la lectura.

Segons la dificultat del poema, es treballen més uns aspectes o uns altres, o se'n treballen només un o dos. Com que l'antologia no està distribuïda en parts, s'han seleccionat els textos (poemes, aforismes, cançons) més adequats al nivell de l'alumnat o a les qüestions formals o de continguts que es volien treballar. Aquesta aproximació a la interpretació del gènere poètic els permetrà d'aprofundir en la comprensió i l'ús de metallenguatge específic que els serà útil en l'aprenentatge de la lectura autònoma.

Les activitats proposades són una forma d'orientar la lectura dels estudiants. Cada docent decidirà com en fa ús, d'acord amb el seu criteri, les seves prioritats i la seva metodologia.

És molt recomanable llegir els poemes en veu alta. Alguns recursos per aprofundir-hi a l'aula són: [10 consells per a una bona lectura en veu alta \(Josep Pedrals\)](#) i [La lectura expressiva \(Veualta\)](#).

- **Després de la lectura.** En aquest apartat es proposen activitats de recapitulació que es poden plantejar com a projectes trimestrals o anuals o bé com a activitats.
- **Recursos literaris**
- **Bibliografia i bibliografia web**

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

Competències específiques

Les **competències específiques de la matèria de Llengua Catalana i Literatura** que es treballen de manera prioritària en aquesta seqüència didàctica són aquelles que fan referència especialment a l'educació literària, tant autònoma (CE7) com guiada a l'aula i CE8):

- **CE 7.** Seleccionar i llegir de manera autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament pel que fa a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura, per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.
- **CE 8.** Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni propi i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals, per establir vincles entre textos diversos que permetin conformar un mapa cultural, eixamplar les possibilitats de gaudir de la literatura i crear textos d'intenció literària.

També és rellevant la competència específica sisena, que és aquella que posa el focus en l'alfabetització informacional (navegar i buscar a la xarxa, seleccionar la informació fiable, elaborar-la i integrar-la en esquemes propis, etc.).

- **CE 6.** Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement, per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític, personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

Les competències específiques de les competències transversals que s'aborden en les activitats plantejades en aquesta proposta de lectura tenen relació amb les habilitats vinculades al pensament crític, a la creativitat, a la col·laboració i a la comunicació. Són les següents:

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA) -> amics, gestió conflictes, treball en equip:

- **CPSAA 1.** Regular i expressar les seves emocions enfortint l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la recerca de propòsit i motivació cap a l'aprenentatge per gestionar els reptes i canvis i harmonitzar-los amb els seus propis objectius.
- **CPSAA 3.** Comprendre proactivament les perspectives i les experiències dels altres i incorporar-les al seu aprenentatge per participar en el treball en grup distribuint i acceptant tasques i responsabilitats de manera equitativa i emprant estratègies cooperatives.

Competència digital (CD) -> Instagram, xarxes, cerca d'informació

- **CD1.** Fer cerques avançades a Internet atenent a criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant-les de manera crítica i arxivant-les per recuperar, referenciar i reutilitzar aquestes recerques respecte a la propietat intel·lectual.
- **CD3.** Participar, col·laborar i interactuar mitjançant eines o plataformes virtuals per comunicar-se, treballar col·laborativament i compartir continguts, dades i informació, gestionant de manera responsable les pròpies accions, presència i visibilitat a la xarxa i exercint una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.

Objectius

Els objectius d'aprenentatge són els següents:

1. Comprendre, interpretar i valorar textos literaris (cançons i poemes), amb sentit crític i fent atenció a les característiques específiques dels textos poètics per establir vincles amb la pròpia biografia, amb la realitat propera i amb altres obres.
2. Conèixer i identificar les característiques del gènere poètic, fent atenció als preceptes establerts i a les llicències poètiques, per tal de construir coneixement i donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos.
3. Cercar informació utilitzant estratègies prèvies a la cerca i recorrent a fonts diverses per comprendre i ampliar els coneixements sobre els autors i les obres de l'antologia i establir connexions amb d'altres escriptors i textos literaris.
4. Conèixer i aplicar estratègies de comprensió lectora (intenció comunicativa, idees principals i secundàries, inferències i contrast amb els coneixements propis) per esdevenir lectors competents i crítics.
5. Fer pràctiques d'anàlisi intratextual i intertextual (perspectives única, múltiple, complementària) per aprofundir en la interpretació dels poemes treballats.
6. Escriure textos utilitzant els recursos estilístics propis del gènere, com els recursos mètrics, rítmics i de figures literàries treballats, per crear composicions d'intenció literària i que potenciïn el missatge que es vol transmetre.
7. Compartir l'experiència de la lectura per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

Sabers del currículum

Àmbit	Apartat	Saber
Comunicació	Processos	● Comprensió del sentit global del text oral i escrit i relació entre les seves parts, selecció i retenció de la informació rellevant. ● Planificació, redacció, revisió i edició en diferents suports de textos escrits. Correcció gramatical i ortogràfica. Propietat lèxica.

		• Cerca i selecció de la informació amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència; anàlisi, valoració, reorganització i síntesi de la informació en esquemes propis i transformació en coneixement; comunicació i difusió de manera creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual. Utilització de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars. • Creació de presentacions escrites i audiovisuals: estructuració, suport multimèdia, utilització de diferents llenguatges.
Educació literària	Lectura autònoma	• Aplicació d'estratègies de presa de consciència dels propis gustos i identitat lectora, en l'àmbit personal i social (lectures compartides). • Expressió, a través de models comentats a l'aula o bé aportats per l'alumnat, de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits. • Aplicació d'estratègies de mobilització de l'experiència personal i lectora que permetin establir vincles entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques, en l'àmbit personal i en conversa a l'aula.
	Lectura guiada	• Lectura d'obres rellevants del patrimoni literari universal, inscrites en l'itinerari del gènere poètic i del tema de l'amor que incloguin la presència d'autores i autors, en el context de l'aula i de l'entorn proper que permeti fer la transferència a altres situacions de caràcter literari i cultural amb vincles amb la pròpia vida. • Relació i contrast entre els elements constitutius del gènere literari poètic i la construcció del sentit de l'obra. Anàlisi bàsica del valor dels recursos expressius; els seus efectes en la recepció. • Llenguatge audiovisual: relació entre imatge, text i so. • Patrons bàsics de ritme, d'entonació i accentuació de paraules i enunciat. • Lectura i explicació de fragments significatius i de textos complets. Temes i subgèneres literaris. Tòpics. • Aplicació d'estratègies i models de construcció compartida de la interpretació de les obres a través de converses literàries i canals de difusió com xarxes socials. • Lectura expressiva, dramatització i recitació dels textos atenent als processos de comprensió, apropiació i oralització implicats. • Creació de textos a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació, etc.) en el context de l'expressió dels sentiments, emocions i experiències pròpies. • Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i a interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura: estructura, aspectes formals, recursos estilístics i retòrics (anàfora, metàfora, comparació, antítesi, hipèrbaton, paral·lelisme, al·literació, paradoxa, sinestèsia, enumeració.

Si voleu saber qui són els autors dels versos, podeu consultar les pàgines finals de l'antologia.

Recomanem que feu cerques en webs institucionals, per exemple [LletrA. La literatura catalana a internet \(UOC\)](#), [Associació d'Escriptors en Llengua Catalana \(AELC\)](#).

QUADRE D'ACTIVITATS

En el quadre següent trobareu els poemes i les cançons que es treballen en aquesta guia didàctica en relació amb subtemes i/o paraules clau del tema de l'amistat i els tipus d'activitats que es proposen.

	Poema /cançó	Tema / subtema / paraules clau	Tipus d'activitat	Activitat
Abans	L'Eva i la Jana	Cançons i poesia	Activació dels coneixements previs	1-9
		L'antòleg i l'antologia	Descoberta de l'antologia	10-22
Durant	"Maig d'amor", Gerard Vergés	Record d'amor	Escalfem motors	23-24
			Treball del vers il·lustrat	25-26
			Comprensió lectora	27-29
			Recursos literaris: hipèrbaton, comparació, al·literació, anàfora, metàfora	30-31
			Creació	32-34
	"Contra el setge del temps t'estime", Anna Montero	Pas del temps Por Mirada Memòria	Escalfem motors	35-36
			Comprensió lectora i de recursos literaris	37-42
			Creació	43
	"L'amor és amistat incendiada", Jeremy Taylor	Desig	Reflexió	44
	"Dona'm la mà", Joan Salvat-Papasseit	Amor compartit Paraula Espai: port, mar, platja, sorra	Escalfem motors	45
			Comprensió lectora	46-48
			Recursos literaris: cançó	49-51
			Creació	52
	"Jo em donaria a qui em volgués", Josep Palau i Fabre	Desig d'estimar i de ser estimat	Escalfem motors	53
			Comprensió lectora	54-56
			Recursos literaris: sonet, anàfora, políptoton	57-59
			Creació	60
	"Criatura dolcíssima", Joan Fuster	Pas del temps Absència Record Tendresa	Escalfem motors	61
			Comprensió lectora	62-66
			Creació	67
	"Els teus llavis. La fruita. La magrana...", M. Mercè Marçal	Desig apassionat Sentits	Escalfem motors	68-70
			Comprensió lectora	71-76
			Recursos literaris: sonet, metàfora, imatge	77-78
			Creació	79-81

	Poema /cançó	Tema / subtema / paraules clau	Tipus d'activitat	Activitat
	"Tota la meua vida es lliga a tu, com les flames en la fosca", Bartomeu Rosselló-Pòrcel	Lligam d'amor	Creació	82-83
Durant	"Torna sovint i pren-me", Konstandinos P. Kavafis	Record Memòria Desig	Escalfem motors	84
			Comprensió lectora	85-87
			Creació	88-89
	"Cançó a Mahalta", Màrius Torres	Relació que camina en paral·lel Malaltia Mort	Escalfem motors	90-92
			Comprensió lectora	93-94
			Recursos literaris: aparells, símbols, tòpics literaris	95-99
	"Posa'm un segell sobre el teu cor...", Càntic dels càntics, 8: 6-7	Divinitat Amor sagrat i indestructible Mort	Escalfem motors	100-101
			Comprensió lectora	102-106
			Recursos literaris: símbols	107
			Creació	108-109
	"Amor, em plau la teua veu tan fina", Miquel Martí i Pol	Desig Joc de seducció	Escalfem motors	110
			Comprensió lectora	111-117
			Recursos literaris: sonet, hipèrbaton	118-119
			Creació	120-121
	"Una flor vermella", Robert Burns	Passió Infinitud de l'amor	Escalfem motors	122
			Comprensió lectora	123-125
			Recursos literaris: hipèrbole	126-127
			Creació	128
	"Diuen", Marià Manent	Amor com a esperança Belleza	Escalfem motors	129-130
			Comprensió lectora	131-133
	"Els amants", Vicent Andrés Estellés	Amor apassionat Desig	Escalfem motors	137-139
			Comprensió lectora	140-144
			Recursos literaris: lèxic (substantius, adjectius i adverbis), metàfora, comparació	145-146
			Creació	147-149
		Presència - absència Insomni	Escalfem motors	150-152
			Comprensió lectora	153-154

	Poema /cançó	Tema / subtema / paraules clau	Tipus d'activitat	Activitat
	"Quan els dos estem junts...", Rumi		Recursos literaris: paral·lelisme, exclamació retòrica, clímax o coda	155
Després	---	L'antòleg	Fem d'antòlegs! Selecció personal dels alumnes	Activitats no numerades
	---	No deixem morir el projecte	Projecte trimestral o anual: selecció de versos i publicació	
	---	Subtemes de l'amor	Agrupament de poemes	
	---	Connexions	Intertextualitat	

ABANS DE LLEGIR

PROJECTE DE TREBALL TRIMESTRAL O ANUAL: VERSOS IL·LUSTRATS

Al llarg de tot el recull, els alumnes aniran trobant il·lustracions i fotos inspirades en alguns versos dels poemes. Aquí teniu una proposta per treballar amb l'alumnat de manera transversal entre les matèries de Llengua Catalana i Literatura i Educació Plàstica, Visual o Audiovisual. És una proposta pensada perquè la duguin a terme de manera paral·lela a la lectura de l'antologia, és a dir, al llarg de tot el curs o dels trimestres que s'escullin per a la lectura guiada.

- Tindreu un compte d'Instagram que es dirà "Tu i jo". El professor o professora te'n passarà l'usuari i la contrasenya. Cada setmana (sempre el mateix dia, per exemple, cada dimecres), fes una foto o un vídeo amb el mòbil **inspirant-te en un vers qualsevol** de l'antologia. També hi has d'afegir el vers, bé en la foto, bé en la descripció de la publicació. No cal que hagi llegit el poema sencer. Simplement, escull el vers o el fragment que més et cridi l'atenció.
- Treballem les etiquetes! En cada publicació, hi has d'afegir etiquetes que parlin del contingut del vers o del poema. Per exemple: #amistat #abraçades #dol #bellesa
RETROACCIÓ: Treballar sobre les etiquetes (*hashtags*) afavoreix la comprensió lectora i l'abstracció del llenguatge. Permet utilitzar i fixar el metallenguatge específic.
- Creació, per grups, d'un videopoema que es pugui compartir al compte d'Instagram com a *reel* o bé en un canal de youtube. [Aquí](#) en teniu un exemple, elaborat per l'alumna Alba Roca a partir del poema "Llibertat" de David Caño. O [aquest](#), del poema "Volcà", de Sònia Moll.

EL JO POÈTIC

En poesia, l'autor o autora escriu sovint en primera persona ("jo"). Aquesta primera persona és el que anomenem "jo poètic": es tracta d'una mena de personatge fictici que li serveix per transmetre els seus sentiments o les seves idees. És important que els alumnes entenguin que aquest "jo" no sempre, i no necessàriament, coincideix amb l'autor o autora. En els poemes d'aquesta antologia es pot treballar aquesta diferència proposant als alumnes que escriguin un text en primera persona però que el que expressin no s'assembli en res al que ells pensen o senten; com més diferent, millor. I després, que escriguin un text en què el jo poètic sí que coincideixi amb la seva veu d'autors o autores. També es pot treballar en els poemes que estiguin escrits en primera persona, i aprofitar per remarcar la importància de l'experiència a l'hora d'escriure poesia.

CANÇONS I POESIA

1. A l'aula: mireu aquest videoclip de la cançó "[L'Eva i la Jana](#)", sobre una història d'amor (en tindreu també la lletra). Mireu-lo fins al final de tot!

L'Eva i la Jana (Ginestà)	
Ja tenen setze anys i ara tot els crema refregant els cossos pels camps del costat.	I ara exagera amb que no es sap cap tema dels trenta que té per llegir.
Un vestit de flors i una camisa descansen a l'herba si el riu és a prop.	S'apropa la Jana, que ve per darrere. Diu que amb ella ha après a ser feliç.
Marxen les hores buscant pigues noves tan sols els ocells les han vist.	Quan li agafa la mà no passa el temps "Saps que t'estimo! Mai m'ha passat! No sé què som, què està passant?"
Agafen les bicis sabent que és l'inici. Sobre els seus caps s'ha fet de nit.	I al record les tardes bones com si fos un videoclip del que ha passat, de tot el que som... però que guapa estàs!
Quan li agafa la mà no passa el temps "Saps que t'estimo! Mai m'ha passat! No sé què som, què està passant?"	Li fa un petó al front mentre a la camilla la Jana fa estona que pensa que es mor.
I entre uns dits els dits de l'altra com si fos un videoclip. "Què ens ha passat? No sé què som, però que guapa estàs!"	Una mica més... Un terç d'una joia ja és fora del temple on la vida neix.
La Jana ja dorm perquè quan sent un pit contra l'esquena li agafa la son.	És tan petita i té els ulls de la Jana i quan plora sols l'Eva somriu.
L'Eva s'ha llevat, està molt nerviosa perquè té un examen a la facultat.	Ja passa a vegades, que algunes històries tenen un final feliç.
	I així s'han fet grans, créixer és estimar.
	I així s'han fet grans, créixer és estimar.

RETROACCIÓ: Entrar en la lectura de poesia a través de la música és importantíssim. Entendre la relació entre les cançons que escolten els adolescents i la poesia pot ajudar molt a enderrocar prejudicis i reticències de l'alumnat pel que fa a la creació poètica. Totes dues formes artístiques comparteixen elements essencials: el ritme, la rima, la repetició, l'expressió d'emocions i experiències vitals... Connectar música i poesia contribueix a un aprenentatge emocional, estètic, literari i creatiu per als adolescents, que es pot resumir en els punts següents:

- **Expressió d'emocions, sentiments i experiències vitals.** Tant la música com la poesia són formes d'expressió emocional. En l'adolescència, una etapa en què les emocions són especialment intenses, tant les cançons com la poesia ajuden els infants i els joves a identificar i expressar els seus sentiments. Escoltar cançons és una manera natural d'introduir-se en el llenguatge poètic, ja que totes dues formes artístiques permeten transmetre emocions profundes a través de paraules, metàfores i imatges.
- **Connexió amb el llenguatge literari.** Les cançons utilitzen recursos literaris presents en la poesia, com les metàfores, les imatges, els hipèrbats, la rima o la repetició. Quan els alumnes de 3r i 4t d'ESO escolten les seves cançons preferides, estan experimentant, sense adonar-se'n, els efectes d'aquests elements, i això els pot facilitar una comprensió més intuïtiva de la poesia, sobretot si se'ls fa evident a l'aula aquesta connexió.
- **Desenvolupament de la sensibilitat estètica.** Escoltar cançons ajuda a desenvolupar una sensibilitat estètica necessària per captar els matisos de llenguatge, imatges, ritme i sons a l'hora de llegir poesia. Connectar les cançons i la poesia contribueix, doncs, a la capacitat dels alumnes de percebre la bellesa en el llenguatge poètic i per extensió en altres formes artístiques.
- **Identificació i construcció de la identitat.** Durant l'adolescència, els joves sovint busquen construir la seva identitat i es defineixen a través de les seves preferències culturals, incloent-hi la música. Moltes cançons parlen de temes com l'amor, la pèrdua, l'amistat o la recerca del sentit de la vida, temes que també es troben en la poesia (i concretament el de l'amor, en aquesta antologia). Escoltar i reflexionar sobre les lletres de les cançons pot ajudar-los a identificar-se amb les experiències d'altres, de la mateixa manera que es fa amb la lectura de la poesia.
- **Aprenentatge i memòria.** Les cançons tenen un ritme i una estructura que ajuden a recordar-les, un efecte similar al que té la poesia. Al mateix temps, aquest element rítmic ajuda a interioritzar les paraules i els conceptes poètics, la qual cosa contribueix a millorar les seves habilitats lingüístiques i a fomentar el gust i l'interès per la poesia.
- **Creativitat i inspiració.** Les cançons poden ser una font d'inspiració creativa per als adolescents, que es poden sentir prou motivats per escriure les seves pròpies lletres, llavor de futurs textos poètics. La relació entre la poesia i la música obre la porta a l'expressió creativa, ja sigui a través de la creació de cançons, poemes o altres formes artístiques, i ajuda els joves a explorar idees i emocions d'una manera lliure i personal.

2. On i quan van començar l'Eva i la Jana la seva història d'amor?

- a) Als camps del voltant de la universitat, quan hi estudiaven.
- b) Quan eren adolescents, un estiu que sortien a passejar juntes pels camps.
- c) Un dia que van anar al riu amb bicicleta amb la colla.
- d) El dia que l'Eva tenia un examen a l'institut.

RESPOSTA: b)

3. Què simbolitza el fet que "les tardes bones" siguin "com un videoclip"?

- a) Que són records intensos i plens d'emoció, que es recorden vivament.
- b) Que la seva història és com una pel·lícula d'aventures i acció.
- c) Que viuen en un món fictici sense contacte amb la realitat.
- d) Que són instants poc importants.

RESPOSTA: a)

4. Per què està nerviosa l'Eva en un moment de la cançó?

- a) Perquè ha de confessar els seus sentiments a la Jana.
- b) Perquè no sap si vol seguir amb la relació.
- c) Perquè pensa que la Jana vol trencar amb ella.
- d) Perquè l'endemà té un examen.

RESPOSTA: d)

5. Què simbolitza el final de la cançó, quan apareix un nadó?

- a) La por al compromís.
- b) Que la història d'amor segueix endavant amb il·lusió.
- c) La importància de cuidar les criatures.
- d) Que probablement deixaran la relació.

RESPOSTA: b)

6. Escull les paraules que creus que tenen relació amb la història d'amor de l'Eva i la Jana. A classe, explica per què.

soledat - amor - creixement - odi - records - desig - desolació - tendresa - viatges - compromís - decisions - professió - maternitat - dolor - espiritualitat - futur - ruptura

RESPOSTA (oberta): amor, creixement, records, desig, tendresa, compromís, decisions, maternitat, futur

7. Escull tres de les paraules que has marcat.

- Què et suggereixen?
- Et connecten amb alguna escena què hagis vist, imaginat, somiat, viscut...?

- Et connecten amb alguna experiència que hagi viscut?
- Amb algun paisatge?
- Amb alguna pel·lícula, o un vers, o una altra cançó?
- Amb algun color o alguna olor?

RESPOSTA OBERTA

8. La cançó està escrita a partir d'escenes d'una història d'amor. Pensa en una escena que podria formar part d'una història semblant, i escriu-la. Pot ser inventada o viscuda.

RESPOSTA OBERTA

9. Hi ha moltíssimes cançons que parlen sobre l'amor de parella, en qualsevol de les seves formes, com aquesta de l'Eva i la Jana. En coneixes d'altres, en català o en alguna altra llengua? Busca'n almenys un parell més i comparteix-les amb la classe. Quina frase de cada cançó destacaries? Per què?

RESPOSTA OBERTA. IDEES:

Altres cançons en català:

[Escriurem](#) (Miki Núñez)

[La gent que estimo](#) (Oques Grasses & Rita Payés)

[Camals mullats](#) (La Gossa Sorda)

[Tantes coses a dir-te](#) (Maria Hein)

[Bailoteo](#) (The Tyets)

[Kilòmetre 3](#) (Ginestà)

Cançons sobre l'amor de parella per treballar a les classes d'anglès:

[Perfect](#) (Ed Sheeran)

[Adore you](#) (Harry Styles)

[Angels like you](#) (Miley Cyrus)

[Wonderful Tonight](#) (Eric Clapton)

[All of me](#) (John Legend)

Cançons sobre l'amor de parella per treballar a les classes de castellà:

[Tengo un pensamiento](#) (Amaia)

[Salitre](#) (Manuel Carrasco & Camilo)

[Mi casa](#) (Suu)

[Vas a quedarte](#) (Aitana)

[Contigo](#) (Sebastián Yatra & Pablo Alborán)

[Cómo mirarte](#) (Sebastián Yatra)

L'ANTÒLEG I L'ANTOLOGIA

10. Què és una antologia poètica?

RESPOSTA: Una antologia és un recull de poemes escollits de diversos autors o de diverses obres d'un mateix autor.

11. No solament hi ha antologies poètiques, també n'hi ha d'altres gèneres literaris. Per exemple, de contes. Fes una cerca i troba almenys una antologia de contes dels tipus següents en català, i digues qui n'és l'antòleg o antòloga.

- Antologia de contes de diversos autors originals en llengua catalana:
- Antologia de contes d'un mateix autor o autora original en llengua catalana:
- Antologia de contes d'un mateix autor o autora traduïts al català des d'una altra llengua:
- Antologia de contes de diversos autors i autores, tant en català com traduïts d'altres llengües (també n'hi pot haver alguns de catalans):

RESPOSTES POSSIBLES:

- **Antologia de contes de diversos autors originals en llengua catalana:** *Savis, bojós i difunts. El conte decadentista a Catalunya 1895-1930*, a cura de Ramon Mas (editorial Males Herbes). *Combats singulars. Antologia del conte català contemporani*, a cura de Manel Ollé (Quaderns Crema). *Còctel de contes*, a cura d'Albert Planelles i Francesc Vernet (Educaula62), *Elles també maten*, a cura d'Anna Maria Villalonga (Llibres del Delicte).
- **Antologia de contes d'un mateix autor o autora original en llengua catalana:** *De foc i de sang*. Antologia de contes de Víctor Català, a cura de Lluïsa Julià.
- **Antologia de contes d'un mateix autor o autora traduïts al català des d'una altra llengua:** *Antologia de contes de Foster Wallace*, a cura de Vicenç Pagès Jordà. Traduïts per Ferran Ràfols Gesa (editorial Periscopi). / *Txékhov. 24 contes*. Editor i antòleg: Arnau Barrios (Club Editor)
- **Antologia de contes de diversos autors i autores traduïts d'altres llengües:** *La invasió subtil de les aranyes*, a cura d'Alfred Sargatal Planas (Ed. Laertes)

12. Per quins motius creus que es fan les antologies?

RESPOSTES POSSIBLES:

- Per conservar poemes, contes, fragments, etc. de llibres que ja estan descatalogats o bé que són difícils de trobar.
- Per oferir una visió panoràmica d'una època, d'un moviment literari o d'un gènere concret.

- Per fer un homenatge a la trajectòria d'un autor o autora.
- Per difondre l'obra d'autors o autores de molta vàlua literària que potser són poc coneguts.
- Per donar a conèixer l'obra d'autors i autores de col·lectius que han estat minoritzats i considerats "al marge". Per exemple, antologies de poesia o relats LTBIQ+, de poesia feminista escrita per dones...

13. Investiga i troba:

- Una antologia de poesia LGBTIQ+ en català:
- Una antologia de poesia feminista en català:
- Una antologia de poemes sobre el dol en català:

RESPOSTES POSSIBLES:

- **Una antologia de poesia LGBTIQ+ en català:** *Amors sense casa*, a cura de Sebastià Portell (Angle Editorial)
- **Una antologia de poesia feminista en català:** *Flamarades sortiran*, a cura de M. Antònia Massanet (Godall Edicions)
- **Una antologia de poemes sobre el dol en català:** *Que no mori la llum*, a cura de Jaume Subirana (Ara Editorial) / *Jo tinc una mort petita. Poemes de dol per la pèrdua d'una criatura*, a cura d'Anna Gual (Angle Editorial)

14. Tria un d'aquests temes i busca almenys cinc poemes en català que podrien formar part d'una antologia poètica.

- La natura i el paisatge
- La mort i la pèrdua
- La lluita i la resistència socials
- La ciutat

RESPOSTA OBERTA

15. L'antologia que treballem en aquest curs no inclou cap pròleg per explicar el criteri en què s'ha basat l'antòleg a l'hora d'escollir els poemes. A la portada, però, ens dona pistes sobre el tema. Quines?

RESPOSTA

- El títol, *Tu i jo*, és una frase representativa de l'amor de parella.
- El subtítol, *Trenta-dues maneres de dir-ho*, suggereix la dificultat que hi ha sovint a l'hora d'expressar els sentiments amorosos a algú. On diu "maneres" es refereix a "poemes".
- La imatge de portada representa dos perfils de persona, l'un del dret i l'altre del revés, a una distància molt curta, com si volguessin fer-se un petó als llavis; un petó que, naturalment, no encaixaria, perquè no estan alineats. En aquesta imatge, l'espai que

separa els dos perfils suggereix el desig encara no acomplert, l'amor recíproc, les ganes, l'atracció... en definitiva, l'espai enmig representa, justament, tots els sentiments que es generen quan dues persones s'enamoren o s'estimen, tema de què tracten els poemes de l'antologia.

16. Ara fixa't en la imatge de la coberta i llegeix l'índex de l'antologia. Després, digues quina de les afirmacions següents és certa.

- a) Per la imatge i els colors de la coberta, probablement són poemes adreçats a un públic molt intel·lectual i culte.
- b) És una antologia d'autors catalans i d'autors estrangers traduïts al català.
- c) És una antologia de poemes de diversos autors catalans.
- d) És una antologia sobre les dificultats d'expressar el que sentim.

RESPOSTA: b)

17. Al final del llibre hi ha una llista dels autors i autores que formen part de l'antologia. Aquí en tens uns quants. Hem extret algunes dades biogràfiques de cadascun. Investiga per saber de qui es parla en cada cas:

Walt Whitman - Rumi - Pedro Calderón de la Barca - Vicent Andrés Estellés - Maria-Mercè Marçal - Anna Montero - William Shakespeare - Miquel Martí i Pol - Francesco Petrarca - Montserrat Abelló - Joan Salvat-Papasseit

DADA BIOGRÀFICA	POETA
1. Va ser cortesà, soldat i sacerdot.	
2. La seva obra va ser controvertida a l'època perquè parlava de l'amor entre homes.	
3. Va ser la primera escriptora catalana que va tractar l'amor entre dones en poesia.	
4. Va néixer a Roda de Ter.	
5. La seva obra més coneguda és <i>Coral romput</i> , inspirada en la mort de la seva filla de quatre mesos.	
6. És un poeta persa del segle XIII.	
7. Va viure a l'exili gairebé trenta anys a Xile.	
8. És de Logroño, però escriu en valencià.	
9. Va morir de tuberculosi.	
10. La dona de qui es va enamorar i a qui dedica molts poemes es deia Laura.	
11. Va néixer i va morir el mateix dia i en el mateix lloc.	

RESPOSTA:

DADA BIOGRÀFICA	POETA
Va ser cortesà, soldat i sacerdot.	Pedro Calderón de la Barca
La seva obra va ser controvertida a l'època perquè parlava de l'amor entre homes.	Walt Whitman
Va ser la primera escriptora catalana que va tractar l'amor entre dones en poesia.	Maria-Mercè Marçal
Va néixer a Roda de Ter.	Miquel Martí i Pol
La seva obra més coneguda és <i>Coral romput</i> , inspirada en la mort de la seva filla de quatre mesos.	Vicent Andrés Estellés
És un poeta persa del segle XIII.	Rumi
Va viure a l'exili gairebé trenta anys a Xile.	Montserrat Abelló
És de Logroño, però escriu en valencià.	Anna Montero
Va morir de tuberculosi.	Joan Salvat-Papasseit
La dona de qui es va enamorar i a qui dedica molts poemes es deia Laura.	Francesco Petrarca
Va néixer i va morir el mateix dia i en el mateix lloc.	William Shakespeare

18. Escull un autor o autora de l'antologia que no hagi sortit en l'activitat anterior i investiga una mica sobre la seva vida i la seva obra. Extreu-ne una informació i comparteix-la amb la classe sense dir a qui es refereix. Has d'endevinar de quin autor o autora de l'antologia es tracta.

RESPOSTA OBERTA

19. **(Proposta d'activitat relacionada amb altres àrees: Tecnologia)** Busca d'on són els poetes de l'antologia i fes-ne un mapa literari amb l'aplicació [MyMaps](#) de Google Maps.

A cada punt geogràfic, cal que hi insereixis una fotografia i uns versos de l'autor o autora.

Consulta el [Mapa Literari Català](#) d'Espais escrits. És una aplicació web que permet consultar diferents punts de la geografia mundial amb textos de la literatura catalana associats. Cada localització geogràfica o espai escrit està format per un text relacionat amb el territori així com tota una sèrie de continguts multimèdia que enriqueixen l'experiència de l'usuari-lector.

20. Tant els llibres de poemes d'un sol autor com les antologies poden incloure, al principi de tot, una frase o uns versos d'algú que recull el sentit global de tota l'obra. Aquesta frase o vers es diu:

- a) Vers introductori
- b) Citació
- c) Apunt inicial

RESPOSTA: b)

SUGGERIMENT: Demaneu als alumnes que identifiquin la citació que encapçala aquesta antologia: «Perquè ha tocat el teu cos perfecte amb la ment», de la cançó *Suzanne*, lletra i música del poeta, escriptor i músic Leonard Cohen. Té l'origen en el poema "Suzanne Takes You Down", inclòs en el llibre de poemes *Parasites of Heaven* (1966).

21. L'antòleg, Jaume Subirana, ha elaborat altres antologies. Entra a [la seva pàgina web](#) i detecta, entre els llibres que ha publicat:

- a) Una antologia de poemes sobre l'amistat.
- b) Una antologia sobre el lloc on hem nascut.
- c) Una antologia de poemes fàcils d'aprendre.
- d) Una antologia de poemes sobre la mort.
- e) Una antologia de poemes sobre enamorament, desig i plaer.

RESPOSTA

- a) *Compta amb mi*
- b) *El meu país. 50 odes a la pàtria*
- c) *50 poemes per saber de memòria*
- d) *Que no mori la llum*
- e) *Sota el meu llavi*

22. Si haguessis de fer una antologia de poemes i cançons sobre un tema determinat, quin tema escolliries? Per què?

RESPOSTA OBERTA

DURANT LA LECTURA

“Maig d’amor”, Gerard Vergés

ESCALFEM MOTORS

23. El poema que llegirem a continuació acaba amb el vers que l’ha fet famós: «Res no val tant com un instant d’amor». Què et suggereix? Hi estàs d’acord? Per què?

RESPOSTA OBERTA

24. Abans de llegir el poema, escolta’l amb atenció, recitat per Sílvia Bel [aquí](#). Apunta’n alguna frase que t’agradi. Després, comparteix-la amb la resta de la classe. Heu coincidit?

RETROACCIÓ: És interessant que els alumnes s’adonin que la poesia genera emocions, records, impactes, diferents en cada persona. El fet que no escullin la mateixa frase o vers n’és una mostra.

TREBALL DEL VERS IL·LUSTRAT

25. Abans del poema, trobaràs una foto que incorpora l’últim vers del poema («Res no val tant com un instant d’amor»). És una mena de “vers visual”.

- a) Descriu-la. Què hi veus? Quins colors predominen en la imatge? Quin lloc ocupa el vers en la foto?

RESPOSTA: Sobre un edifici en blanc i negre, s’hi ha posat el vers com si fos un plafó publicitari, en un fons taronja que fa destacar les lletres negres.

- b) El poema està escrit damunt d’una fotografia. Quina relació té amb la foto anterior (el “vers visual”)?

RESPOSTA: La fotografia damunt de la qual està escrit el vers mostra l’edifici que en el vers visual només es veia parcialment. Aquí es mostra sencer, sense el plafó publicitari, a manera de fons.

26. Ara tu: d’aquest poema, escull-ne un altre vers o frase i pensa en una imatge que podria dialogar-hi per crear un “vers visual” similar al que has vist. Busca una foto o fes tu mateix el dibuix del que has pensat. On col·locaries el vers que has triat?

(Proposta d’activitat relacionada amb altres àrees: es pot treballar a Educació Plàstica, Visual i Audiovisual.)

ACTIVITATS DE COMPREENSIÓ LECTORA

27. Qui és aquest “tu” de què parla la veu poètica?

RESPOSTA: la persona estimada que avui està recordant.

28. Relaciona cada fragment del poema amb la interpretació adequada.

FRAGMENT	SIGNIFICAT
1. «Són certes les paraules que vam dir-nos»	a) Paisatge del record.
2. «D'aquí a molts anys potser recordaràs»	b) Autenticitat de l'amor.
3. «Suau plovia sobre el bosc tendríssim»	c) Importància de l'amor en la vida.
4. «Res no val tant com un instant d'amor»	d) Predicció/Suposició sobre el record futur de l'amor viscut.

RESPOSTA: 1.b) 2.d) 3.a) 4.c)

29. Indica si les afirmacions següents són veritables (V) o falses (F).

1. El poema parla d'un record d'amor.
2. El silenci és descrit com una presència que acompanya els protagonistes.
3. La mel simbolitza la suavitat del cos de l'estimada.
4. La veu poètica creu que l'amor és fràgil.
5. El record de l'amor és trist.

RESPOSTES: 1-V, 2-V, 3-F (la mel és el record), 4-F (el poema transmet més aviat la certesa que allò que es va viure va ser amor veritable, no parla de fragilitat de l'amor), 5-F

ACTIVITATS DE RECURSOS LITERARIS

30. Troba en el poema un hipèrbaton i al costat escriu la frase en l'ordre habitual.

RESPOSTA:

Hipèrbaton: Suau plovia sobre el bosc tendríssim / de pins i diminutes margarides.

Ordre habitual de la frase: Plovia suau sobre el bosc tendríssim de pins i margarides diminutes.

31. Troba una comparació, una al·literació, una anàfora i dues metàfores en el poema.

RESPOSTA:

Comparació: Una dolçor com una immensa mel, com una música

Al·literació: Sols el silenci, sols nosaltres sols. (També és una **epanadiplosi**, figura retòrica que consisteix a repetir la mateixa paraula o paraules al principi i al final d'una frase o vers, amb l'objectiu de crear un efecte d'èmfasi i musicalitat.)

Anàfora: Són certes les paraules que vam dir-nos, / certa la primavera del teu cos / i cert l'espill d'amor dels teus ulls negres.

Metàfores: La primavera del teu cos / L'espill d'amor

ACTIVITATS DE CREACIÓ

32. Ara crea tu algunes figures retòriques a partir de les paraules següents del poema. Segueix l'exemple.

Comparació. El poeta diu que el record és «una dolçor com una immensa mel, com una música». Ara tu:

Record > dolçor > mel
Record > dolçor > música
Record > _____ > _____

El teu record és un/una _____ com _____.

Metàfores: La primavera del teu cos

El poeta diu: «La primavera del teu cos». Ara tu:

Cos de l'estimada > primavera
Cos de la persona estimada > _____

El teu cos és _____.

RESPOSTA OBERTA

33. Pensa en algun record bonic d'un sentiment d'amor, admiració o enamorament. Després, substitueix aquestes imatges del poema per unes altres, les que se t'acudeixin. Deixa volar la imaginació!

l'espill dels teus ulls negres

plovía sobre el bosc tendríssim

RESPOSTA OBERTA

34. Ara canvia les imatges del poema per les que tu has pensat en les dues activitats anteriors. Fes els ajustaments gramaticals que calgui (concordança de l'adjectiu i el nom, per exemple) i després llegeix el poema tal com ha quedat.

Són certes les paraules que vam dir-nos,
certa/cert/certes/certs _____
i cert/certa/certs/certes _____.

Suau _____ sobre el _____
_____.
Sols el silenci, sols nosaltres sols.

D'aquí a molts anys potser recordaràs
que algú, algun dia, et va estimar moltíssim.
I et pujarà a la gola _____
_____.
_____ que ara jo sento
recordant-te en la meva soledat.

Res no val tant com un instant d'amor.

“Contra el setge del temps t'estime”, Anna Montero

ESCALFEM MOTORS

35. El poema que escoltaràs a continuació parla del **pas del temps**, la **por** i els **ulls** de la persona estimada. De les imatges següents, digues quines relacionaries amb cadascun d'aquests tres temes. Després, compara les teves respostes amb les d'un company o companya. Heu coincidit? Si les respostes són molt diferents, per què creus que deu ser?

El pas del temps:

La por:

Els ulls de la persona estimada:

1.

2.

3.

4.

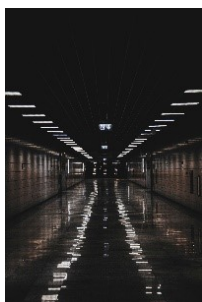
5.

6.

7.

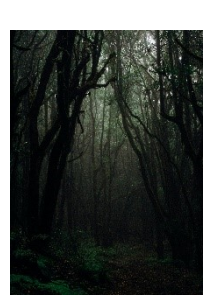
8.

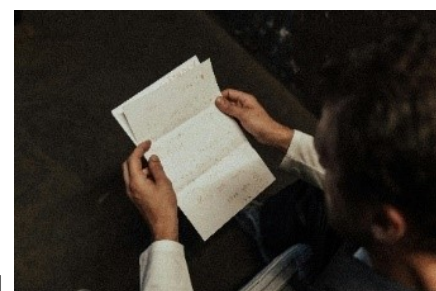
9.

10.

11.

12.

13.

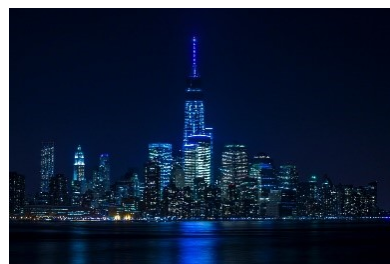
14.

15.

16.

17.

RESPOSTA OBERTA. RETROACCIÓ: L'objectiu de l'activitat és que els alumnes prenguin consciència de com generem imatges a partir de paraules. En altres activitats, més endavant, exploraran com aquestes imatges els connecten amb emocions, records, idees, altres imatges... I com, després, poden convertir tot això en paraules poètiques. De moment, només han de compartir amb què relacionen les imatges, i en acabat han de poder comprendre que cada persona estableix relacions diferents perquè cadascú té el seu propi món de referents, la seva pròpia història, el seu propi món. Aquest tipus d'exercici els ajuda a establir connexions amb aquest univers propi, a fer-lo créixer i a connectar-hi tant quan llegeix poesia com quan en crea.

36. El pas del temps és un dels temes més explorats en poesia. En l'antologia, per il·lustrar aquest poema d'Anna Montero que el tracta i que llegireu a continuació, s'ha escollit una fotografia d'un rellotge en un plafó publicitari dalt d'un edifici. Abans has vist algunes imatges que t'han fet pensar en el pas del temps. Ara, entre tota la classe, feu una pluja d'idees d'escenes, imatges, objectes, etc. que també suggereixin el pas del temps.

RESPOSTES POSSIBLES: rellotge de sol, rellotge de sorra, rellotge de paret, rellotge de polsera, calendari, fulles seques, fotografies antigues, llibres vells amb pàgines esgrogueïdes, roba desgastada o passada de moda, un mirall antic, els anells del tronc tallat d'un arbre, un *time lapse* de les estrelles, un rellotge trencat, una nina antiga feta malbé...

ACTIVITATS DE COMPREENSIÓ LECTORA I DE RECURSOS LITERARIS

En aquest cas, hem integrat la comprensió lectora i els recursos literaris per no trencar la seqüència didàctica. Comencem amb la relació entre imatge i paraula (activitats 35 i 36) abans que llegeixin el poema, i seguim treballant la comprensió lectora a partir d'aquestes imatges i metàfores. D'aquesta manera, la lectura del poema és més vivencial, més implicada, més personal.

37. Escolta el poema (el recitarà el professor o professora), llegeix-lo després amb atenció i apunta les paraules o expressions que ha escollit l'autora per parlar d'aquests temes (la por, el pas del temps, els ulls de la persona estimada). Coincideixen amb les que has escollit en l'activitat anterior?

RESPOSTA:

la por: «al rompent de la por»

el pas del temps: «el setge del temps»

els ulls de la persona estimada: «jardí de maragda»

38. Què et suggereixen aquestes metàfores del poema? Què creus que volen dir? Quines imatges et fan venir al cap?

SUGGERIMENT: Si seguïu l'ordre d'activitats que us proposem, podeu resoldre aquí els dubtes de vocabulari que puguin sorgir. D'aquesta manera no es trenca la seqüència didàctica. Més avall tenen una activitat per repassar aquest lèxic nou.

- el setge del temps
- al rompent de la por
- als teus ulls, jardí de maragda
- cisellar l'instant

RESPOSTES POSSIBLES:

- **el setge del temps:** La imatge pot ser la d'un exèrcit que assetja una fortalesa o una ciutat, o la d'algú que ens assetja, que es vigila, que no ens deixa tranquils. Pel que fa al significat, el temps "posa setge" a la vida en general i a l'amor en particular. Aquesta metàfora suggereix el pas del temps que no s'atura i l'angoixa que això ens provoca, com si ens estigués assetjant.
- **al rompent de la por:** un rompent és el lloc on trenquen les onades, o l'onada mateixa quan es trenca. Aquesta imatge pot suggerir la intensitat de la por en el seu moment culminant.
- **als teus ulls, jardí de maragda:** Aquí la imatge és explícita (un jardí frondós, amb molt de verd). Pot suggerir uns ulls blau-verd plens de vida, per exemple, com la vida que hi ha en un jardí ben verd.
- **cisellar l'instant:** La imatge és la d'algú que treballa una peça de fusta amb un cisell. Pel que fa al significat, la poeta no vol que l'instant d'amor, de desig, o bé el record d'aquest amor i d'aquest desig, quedi esborrat pel temps (un temps que posa "setge", que l'arracona, que el vol conquerir); per això diu que el cisella, ja que el cisell se sol fer servir en escultura o arquitectura per donar forma a les superfícies o per gravar-hi imatges o paraules.

39. Recorda les paraules noves que has après. Relaciona-les amb el seu significat:

1. rompent	a) fet d'encerclar una fortalesa, una ciutat, etc., amb l'objectiu de conquerir-la
2. alçar	b) part llarga i prima que sobresurt (d'una fusta, d'un tros de metall, d'una construcció...)
3. maragda	c) treballar amb una eina de metall llarga i plana que té un tall a l'extrem de la fulla
4. cisellar	d) lloc on trenquen les ones
6. setge	e) pedra preciosa de color verd-blau
5. arestes	f) portar a un nivell més alt

RESPOSTA: 1.d) 2.f) 3.e) 4.c) 5.b)

40. Què creus que vol dir «les arestes d'una flama que no mor»?

RESPOSTA: Es refereix a l'instant, és a dir, al moment que no vol que el temps esborri. La poeta diu que és «una flama que no mor» perquè ella, amb el cisell, l'esculpirà perquè quedi gravat per sempre, i així perdurará en la memòria i no morirà mai.

41. En el poema, es fan servir les formes verbals de la primera persona del singular ("jo") del present acabades en **-e**: *t'estime*, *alce*, *ciselle*. Aquests formes són pròpies de la varietat valenciana. Busca com es diu "t'estime" en les varietats següents, i com es pronuncia!

- Català central:
- Nord-occidental:
- Rossellonès:
- Alguerès:
- Balear:

RESPOSTA

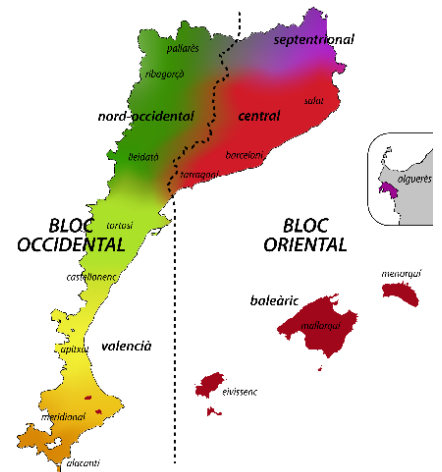
Català central: t'estimo (pronunciat amb -u- la darrera)

Nord-occidental: t'estimo (pronunciat amb -o- la darrera)

Rossellonès: t'estimi

Alguerès: te vull bé

Balears: t'estim

Font: [CPNL](#)

42. Escolta la cançó "[Camals mullats](#)", de la Gossa Sorda, i detecta algunes d'aquestes varietats.

RESPOSTA: T'estime, t'estimo, t'estim

Altres cançons per detectar variants dialectals: [Calgary 88](#) (Antònia Font), [Llepolies](#) (Zoo), [Pa amb oli i sal](#) (Blaumut)...

ACTIVITAT DE CREACIÓ

43. Quin instant voldries *cisellar*, deixar gravat, perquè fos etern? Connecta-hi. Deixa't sentir quines imatges et venen al cap. Després, escriu el que et suggereixi.

RETROACCIÓ: L'objectiu d'aquesta activitat és que els alumnes connectin amb el seu món intern (emocions, records, imatges, idees...) i comencin a escriure alguna cosa. No cal que acabin el text. La idea, aquí, és desencallar la creativitat.

“L'amor és amistat incendiada”, Jeremy Taylor

44. Què et sembla aquesta afirmació? Hi estàs d'acord? Per què? Pots donar exemples de casos que coneguis? Parla'n amb la resta de la classe.

RESPOSTA OBERTA.

(Proposta d'activitat relacionada amb altres àrees: eix transversal d'educació afectiva i sexual.)

“Dona'm la mà”, Joan Salvat-Papasseit

ESCALFEM MOTORS

45. Escolta el poema que llegiràs a continuació recitat per Ovidi Montllor: [Dona'm la mà](#). Després, escriu tres paraules per descriure el que t'ha transmès.

RESPOSTA OBERTA

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

46. Explica amb les teves paraules l'argument del poema; és a dir, què és el que relata, el que narra. Pots fer-ho estrofa a estrofa, si t'és més fàcil.

RESPOSTA: La veu poètica expressa que vol estar amb l'estimada, passejar amb ella agafats de la mà i dir-se l'un a l'altra l'amor que es tenen. Aquests moments són d'intimitat, com si estiguessin sols al món (ni tan sols les barques els miraran). A més, els elements de l'entorn (les palmeres, les gavines) seran còmplices d'aquest amor, els ajudaran a viure'l, de tal manera que l'estimada no ha de tenir por de res. I encara més: aquests elements de la natura (el mar, concretament) els empenyeran a estimar-se físicament (a besar-se i a entrar en “el joc d'amar”).

47. Busca a l'[Optimot](#) o al [Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans](#) les paraules que no entenguis.

48. Explica el significat dels versos següents: “Tindrem la mida de totes les coses / només en dir-nos que ens seguim amant”.

RESPOSTA: Quan els amants diuen que s'estimen, estan consolidant el que senten mitjançant la paraula. A partir d'aquest moment, l'amor esdevé central en la seva vida, fins al punt que hi dona un sentit que abans no tenia; per això els sembla que, perquè s'estimen, poden abastar i comprendre tot el que existeix, la vida sencera.

ACTIVITATS SOBRE RECURSOS LITERARIS

49. Per què es repeteix el primer i l'últim vers? Quin efecte provoca en qui llegeix?

RESPOSTA: La repetició del primer i últim vers ("Dóna'm la mà que anirem per la riba...") crea un efecte circular que dona al poema una sensació de tancament.

50. Aquesta repetició, de quin tipus d'estrofa és característica?

RESPOSTA: És un recurs propi de la cançó.

51. Identifica una altra repetició dins del poema. Quin efecte provoca?

RESPOSTA: A més del vers inicial i final, es repeteix l'estructura sintàctica començada amb "I":

"I les palmeres ens donaran ombra. / I les gavines sota el sol que lluu..."

"i jo aleshores et besaré ta galta / i el bes ens durà el joc d'estimar"

Fer servir el connector copulatiu "i" (polisíndeton) de manera repetida dona fluïdesa i rapidesa al text poètic. A més, s'emmarca en un registre més oral, propi de la cançó.

ACTIVITAT DE CREACIÓ

52. El poema de Joan Salvat-Papasseit té com a escenari el mar. Escribeu un poema d'amor que tingui un escenari completament diferent. Per exemple: Un barri de la perifèria d'una gran ciutat / Un poble de muntanya / Un bosc

“Jo em donaria a qui em volgués”, Josep Palau i Fabre

ESCALFEM MOTORS

53. Escolta la versió musicada que va fer M. del Mar Bonet del poema que llegiràs a continuació: “Jo em donaria a qui em volgués”. Després, escolta'l [recitat per l'autor](#), Josep Palau i Fabre. Finalment, escolta'l [recitat per Sílvia Bel](#) mentre Marta Bellvehí l'il·lustra (projecte Poesia Dibuixada).

Quina versió t'agrada més? Per què?

RESPOSTA OBERTA

ACTIVITATS DE COMPENSIÓ LECTORA

54. Què creus que vol dir el poeta amb el verb *donar-se* (a algú)?

RESPOSTA: És un desig d'estimar incondicionalment algú, d'oferir-se a algú amb tot el que és. També pot referir-se només a donar-se sexualment, a deixar-se anar en el joc de l'erotisme i el desig.

55. Has sentit mai aquesta expressió, donar-se a algú per amor o desig? L'has dita alguna vegada? Quins significat té per a tu?

RESPOSTA OBERTA

56. Com interpretes el vers “Jo em donaria per un bes, / per un de sol, pro que besés”?

RESPOSTA: El poeta també vol rebre el que ell dona. Un bes “que besi” significa que sigui un bes d'amor i/o desig reals, que hi hagi passió i entrega.

ACTIVITATS DE RECURSOS

57. Aquest poema és un **sonet**. Digues per què i descriu-ne l'estructura, la rima i el nombre de síl·labes.

RESPOSTA: És un sonet perquè està compost de catorze versos distribuïts en dos quartets i dos tercets. No és un sonet clàssic, ja que està compost per una única rima i els versos són octosíl·labs, mentre que en el sonet clàssic els versos són decasíl·labs i combina dues rimes consonants als quartets, habitualment amb disposició creuada (ABBA), i la de dues o tres, també consonants, als tercets.

58. Quin recurs literari fa servir el poeta per estructurar el text? Posa'n exemples.

RESPOSTA: L'anàfora, que és una repetició d'un o diversos mots al començament del vers. En aquest cas, "jo em donaria..." (a l'inici de cada estrofa).

59. En el poema es repeteix un recurs literari que consisteix a fer servir paraules que tenen la mateixa arrel però diferents morfemes flexius. Per exemple:

"Jo **em donaria** a qui em volgués / com si ni jo **me n'adonés** / d'aquest **donar-me**"

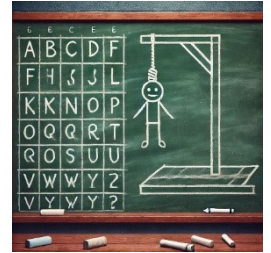
Et donem les consonants del nom d'aquest recurs literari. Per trobar les vocals i endevinar-lo, segueix aquestes pistes:

Hi ha una vocal que es repeteix tres vegades.

La vocal restant és la més prima de totes.

P__L__PT__T__N

RESPOSTA: políptoton

ACTIVITATS DE CREACIÓ

60. Busca un títol diferent que mantingui el sentit del poema. Compara'l amb el de la resta de la classe. S'hi assembla?

RESPOSTA OBERTA

"Criatura dolcíssima", Joan Fuster

ESCALFEM MOTORS

61. Abans de llegir el poema, et passem algunes paraules que hi surten:

absència, tendríssims, record, lentitud, racons

De què creus que tracta el poema? Fes dues hipòtesis basant-te en tot el que et suggereixin aquestes paraules.

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

62. Llegeix el fragment del poema que recull l'antologia (si vols, pots llegir el poema sencer [aquí](#)). El poeta parla d'un amor present, passat o futur?

RESPOSTA: Parla d'un amor passat que rememora en el present, en el poema.

63. Com interpretes aquesta frase del poema: «i els dies / obraven per a mi racons tendríssims»?

RESPOSTA POSSIBLE: El poeta vivia el seu amor sense saber si era correspost; tot i això, era tan feliç pel sol fet d'estimar, que en la quotidianitat ("els dies") trobava moments de molta tendresa.

64. Com interpretes la frase «i et sabia ma carn meravellada»?

RESPOSTA POSSIBLE: El poeta sentia en el cos (en la carn) l'experiència intensa de l'amor i el desig.

65. Com era aquest amor per al poeta? Com el vivia?

- a) Era un amor apassionat i recíproc, ple d'alegria i moments compartits, en què tots dos se sabien estimats.
- b) Era un amor profund que el poeta vivia en silenci, sense saber si era correspost.
- c) Era un amor que havia fet molt de mal al poeta i que ara vol deixar enrere.

RESPOSTA: b)

66. Què vol dir per a tu l'últim vers, «Com s'aprèn l'idioma de l'absència.»? A què es refereix el poeta quan diu «l'idioma de l'absència»?

RESPOSTA: «L'idioma de l'absència» és tot allò que ens ajuda a expressar el que sentim quan perdem algú que estimem o quan ens en distanciem pel motiu que sigui. Pot referir-se a gestos, a records, a accions quotidianes que ens fan sentir millor. El fet d'aprendre aquest *idioma* significa que, igual que aprenem un idioma, també aprenem a gestionar emocionalment tot el que ens provoca l'absència de la persona estimada.

ACTIVITAT DE CREACIÓ

67. Com creus que s'aprèn aquest «idioma de l'absència»? Quan trobes a faltar molt algú, què fas amb aquest sentiment? Què fas en la teva vida quotidiana que t'ajudi a transitar aquest enyor? Escriu un text en què ho expliquis.

RESPOSTA OBERTA

“Els teus llavis. La fruita. La magrana...”, Maria-Mercè Marçal

ESCALFEM MOTORS

68. El poema que llegiràs a continuació està ple d'imatges sensorials que evocuen un amor apassionat. L'autora és M. Mercè Marçal. N'has sentit a parlar? Investiga sobre la seva vida i la seva obra i digues si les afirmacions següents són veritables o falses.

- a) Va ser una de les primeres poetes en llengua catalana del segle XX que va parlar obertament de les relacions afectives i sexuals entre dones en la seva obra poètica.
- b) El llibre *Raó del cos* se centra en la maternitat.
- c) Va ser una gran admiradora de l'obra d'Anna Dodas, sobretot dels versos d'aquesta poeta que diuen “A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona, de classe obrera i de nació oprimida. I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel”.
- d) El llibre *El senyal de la pèrdua* és una selecció de textos íntims que escrivia en forma de dietari.
- e) A més de poesia, va escriure dues novel·les.

RESPOSTA: a) Veritable. b) Fals. Se centra en la mort. c) Fals. Aquests versos són de Marçal, no d'Anna Dodas. d) Veritable. e) Fals. Només va escriure una novel·la, *La passió segons Renée Vivien*.

69. En el poema que llegiràs a continuació hi ha moltes imatges poètiques. Abans de llegir-lo, digues què et suggereixen. Poden ser records, emocions, escenes de llibres que has llegit o de pel·lícules que has vist...

- àngel rebel
- ales d'ocell nocturn
- serp
- verí
- gat negre
- bruixa
- lluna cega

RESPOSTA OBERTA

70. Escolta el poema, que llegirà el professor o professora. Què et suggereixen, ara, aquestes imatges? Comenta les diferències entre el que t'han inspirat abans, aïlladament, i el que t'inspiren ara, en el context del poema. Què et fa pensar això?

RESPOSTA: Es pretén fer reflexionar els alumnes sobre el fet que una imatge, per si sola, només és això, una imatge. Crear un poema a partir d'imatges és donar-los un sentit nou. I

amb les mateixes imatges es podrien crear infinitat de poemes diferents. Ho treballarem en l'activitat de creació.

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

71. Busca el significat de les paraules i expressions següents:

- ginebre:
- al bat del sol:
- serves (verb servir):
- ens fitarem (verb fitar):
- errants:
- desvari:

RESPOSTA:

- **gingebre:** planta que es fa servir com a condiment
- **al bat del sol:** a ple sol
- **serves** (verb *servir*): guardes, conserves
- **ens fitarem** (verb *fitar*): mirar fixament
- **errants:** que van a l'atzar, sense rumb fix
- **desvari:** estat en què es diuen i es fan coses fora del sentit comú, inconnexes o irracionals, per efecte de la febre, d'alguna malaltia...

72. Quin és el to principal del poema?

- a) Melancòlic i trist
- b) Apassionat i intens
- c) Alegre i optimista
- d) Reflexiu i serè

RESPOSTA: b)

73. Busca paraules en el poema que justifiquin la teva resposta.

RESPOSTA: rebel, febre, verí d'amor, desvari, encendrà...

74. De quantes maneres imagina la poeta la persona estimada?

RESPOSTA: àngel rebel – sargantana - ales d'ocell nocturn – serp - gat negre

75. Què creus que vol dir el vers "Tu seràs un gat negre. Jo una bruixa"?

RESPOSTA: Els gats negres són els companys inseparables, segons la tradició popular, de les bruixes. Per tant, fa referència a una relació de complicitat i de lleialtat, amb un toc màgic que es pot interpretar de diverses maneres.

76. Quina imatge transmet el vers "Atrapa'm pels replecs d'aquesta febre"?

- a) Una sensació de calma i tranquil·litat.
- b) Una voluntat de rebel·lió i llibertat.
- c) Un sentiment d'angoixa i por.
- d) Un desig intens i apassionat.

RESPOSTA: d) (Convideu els alumnes a argumentar la seva resposta.)

ACTIVITATS DE RECURSOS LITERARIS

Aquest poema és **un sonet**, una composició poètica que consisteix en dos quartets (estrofes de quatre versos) i dos tercets (estrofes de tres versos), tal com hem pogut veure a l'activitat 57.

Cal haver explicat abans a l'alumnat com es fa el **còmput sil·làbic de versos en català** (o repassar-ho, si ja ha sortit el curs anterior), tenint en compte els fenòmens de contacte vocàlic més comuns (elisions i sinalefes).

Cal haver explicat abans a l'alumnat com funcionen els **esquemes de rimes**:

Cada vers es designa amb una lletra segons el seu acabament. Els versos designats amb una mateixa lletra rimen entre si. Les lletres segueixen l'ordre alfabètic. Per exemple: l'esquema de rima ABAB significa que el primer i el tercer vers d'una estrofa (és a dir, les "A") rimen entre si, i que el segon i el quart vers (és a dir, les "B") rimen entre si.

77. Compta les síl·labes de cada vers i apunta al costat la lletra corresponent a la rima. És consonant o assonant?

RESPOSTA: Tots els versos són de 10 síl·labes i rimen ABBA CDDC EFF EGG

78. Busca en el poema:

Una metàfora olfactiva:

Una metàfora gustativa:

Una imatge relacionada amb la natura:

RESPOSTES POSSIBLES:

Una metàfora olfactiva: gingebre

Una metàfora gustativa: la fruita, la magrana, un tast de boira matinera, maduixa...

Una imatge relacionada amb la natura: al bat del sol, boira matinera, la Lluna o bé Saturn...

ACTIVITATS DE CREACIÓ

79. Ara tu! Imagina una situació d'amor i/o desig i inventa les metàfores i imatges següents:

Una metàfora olfactiva:

Una metàfora gustativa:

Una metàfora tàtil:

Una imatge relacionada amb el context on t'imagines l'escena:

Una imatge que et faci pensar en la persona objecte d'amor i/o desig:

Ara escriu un poema (o un text en prosa poètica) que inclogui aquestes metàfores i imatges.

80. En les activitats d'escalfament, has connectat amb el que et suggerien unes imatges concretes i després ho ha contrastat amb el que t'inspiraven en el context del poema. Amb les mateixes imatges, es poden crear infinitats de poemes i textos diferents.

Tot seguit et donem una sèrie d'imatges a partir de les quals algú ha escrit un poema. Escriu ara un text poètic (en vers o en prosa) que inclogui aquestes imatges. Serà el teu poema, propi, únic, no s'assemblarà a cap altre. Primer, pren-te un temps per deixar-te sentir amb què et connecten les imatges. Després, escriu.

- una casa vella de pedra vermellova
- una navalla
- el fum
- una cigarreta que crema i es dissipa
- la boca d'algú
- sang prima
- el plor d'una viuda
- animals

RESPOSTA OBERTA

SUGGERIMENT: Un cop han escrit els seus textos i els han compartit, se'ls pot passar el poema d'on hem extret les imatges ("Acción de Gracias 2006", dins *Cielo nocturno con heridas de fuego*, d'Ocean Vuong) perquè el comparin amb el seu i amb el dels altres. L'objectiu d'aquesta activitat no és que el que han escrit s'assembli al poema de Vuong,

sinó que s'adonin que un poema és una creació única, que no solament es tracta de combinar paraules, sinó de fer-les connectar amb el món interior de cadascú, amb els seus referents, amb les seves emocions i la seva història.

Acció de Gràcies 2006

Fa massa fred a Brooklyn aquesta nit
i tots els meus amics són a tres anys de distància.
La mare va dir que jo podria ser
el que volgués, però vaig decidir viure.
Al replà d'una vella casa de pedra vermellosa
crema una cigarreta i es dissipa.
Camino cap a ell: una navalla
que el silenci esmola.
El fum esculpeix la seva mandíbula.
La boca per on torno a entrar a la ciutat.
Desconegut, eco
palpable, aquí hi ha la meva mà, plena de sang prima
com el plor d'una viuda. Estic a punt.
A punt per ser cadascun dels animals
que deixes enrere.

Ocean Vuong, *Night Sky With Exit Wounds / Cielo nocturno con heridas de fuego*, Edició bilingüe anglès-castellà, Traducció al castellà d'Elisa Díaz Castelo, traducció al català de Sònia Moll (inèdit).

81. **(Proposta d'activitat relacionada amb altres àrees: Llengua Castellana i Llengua Anglesa.)**
Es pot treballar l'original i comparar-lo després amb la traducció al castellà i al català.

**“Tota la meva vida es lliga a tu,
com les flames en la fosca.”, Bartomeu Rosselló-Pòrcel**

ACTIVITATS DE CREACIÓ

82. Inventa tres comparacions per al vers “tota la meva vida es lliga a tu”:

Tota la meva vida es lliga a tu,
com _____.
com _____.
com _____.

RESPOSTA OBERTA

83. Ara, segueix escrivint el poema inspirant-te en algú amb qui et sentis molt a prop.

RESPOSTA OBERTA

**“Torna sovint i pren-me”, Konstandinos P. Kavafis,
traducció de Joan Ferraté**

ESCALFEM MOTORS

84. El poema que llegiràs a continuació parla sobre el record d'un moment amorós. Si mai t'ha agradat algú, o te n'has enamorat, pots recordar aquelles sensacions? Si no t'ha passat, com creus que seria? Escriu-ho!

RESPOSTA OBERTA. L'objectiu d'aquesta activitat és vincular l'alumne amb el poema que llegirà després d'una manera experiencial, connectada amb les seves vivències, records, emocions... Cal evitar que vegin els poemes que llegeixen com un artefacte separat del món i de tot el que travessa la vida dels éssers humans.

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

85. A què es refereix el poeta quan diu “sensació estimada”?

RESPOSTA: Es refereix al record (“la memòria” que “es desperta”) del desig que sentia per algú en el passat (“un vell desig”).

86. Quin paper té la memòria en el poema?

RESPOSTA: És el tema principal del poema. El jo poètic vol tornar a sentir les sensacions del desig que va experimentar en el passat, i demana a la memòria que les hi dugui.

87. Quines parts del cos i sensacions físiques connecten el poeta amb els records?

RESPOSTA:

La sang: el record “passa per la sang”

Els llavis i la pell “recorden”

Les mans: “senten com si tornessin a tocar”

ACTIVITATS DE CREACIÓ

88. El poeta vol recordar les sensacions amoroses. I si en comptes de recordar-les, les volgués oblidar? Com seria el poema? Reescriu-lo des d'aquest punt de vista. Pots començar així, si vols:

No tornis mai més, sensació estimada...

SUGGERIMENTS PER AL PROFESSORAT: Aquesta proposta és oberta. Si no els surt escriure en vers, no cal. Però ha de tenir un to poètic. En acabat, és interessant compartir-les a classe i reflexionar sobre com canvien el significat i l'impacte emocional quan es canvien les perspectives de qui escriu, el “lloc” des d'on escriu.

89. (**Proposta d'activitat relacionada amb altres àrees:** Educació Plàstica, Visual o Audiovisual.) Tria una imatge del poema o un vers que trobis suggeridor o que t'evoqui alguna sensació que hagi viscut o que t'agradaria viure. Fes-ne un vers visual. El pots fer amb una fotografia pròpia, amb una que trobis o creïs per Internet, amb fotos de revistes... Fins i tot, si vols, amb una il·lustració pròpia (dibuix, pintura...). Explica a la resta de la classe com t'has inspirat, com ha estat el procés, per què has relacionat el vers escollit amb les imatges que has buscat o creat...

Si has creat el teu vers visual amb l'ordinador o el mòbil, imprimeix-lo per tal de poder fer una exposició a l'institut amb totes les creacions de la classe.

SUGGERIMENT: Es pot aprofitar aquesta activitat per al dia de Sant Jordi o per al Dia Mundial de la Poesia (21 de març).

“Cançó a Mahalta”, Màrius Torres

ESCALFEM MOTORS

SUGGERIMENT: Feu escoltar als alumnes la versió que va fer Lluís Llach d'aquest poema: [Cançó a Mahalta](#).

90. Llegeix aquest text per descobrir l'autor i les circumstàncies que el van dur a escriure aquest poema en concret. Després, contesta les preguntes.

A finals de 1935, un jove metge lleidatà que escrivia poemes ingressa com a pacient al sanatori antituberculós de Puig d'Olena, al costat de Sant Quirze de Safaja. Pocs mesos més tard (març de 1936), arriba al mateix sanatori una noia de Girona, Mercè Figueres, en les mateixes condicions.

Aviat sorgeix entre tots dos una relació d'amor, amistat i neguit per les circumstàncies que pateixen. Com que moltes vegades no poden relacionar-se a causa de la malaltia, el jove poeta li envia cartes, poemes i notes que han fet possible que avui coneguem aquesta història. El doctor Josep Saló, molt vinculat a Manresa molts anys després, va ser testimoni d'aquesta història.

Mahalta era el nom poètic que Màrius Torres dirigia a la seva amiga. El poeta no superarà la malaltia i morirà a finals del 42. Mercè Figueres es curarà i viurà fins al 76.

Francesc Canellas

Font: [Setmanari Montpeità, Sant Fruitós de Bages](#) (text adaptat)

- Quina malaltia patia en aquell moment el poeta? En què consisteix? Tenia cura, en l'època de Màrius Torres? I avui?

RESPOSTA: Màrius Torres tenia tuberculosi, una malaltia pulmonar (tot i que també pot afectar altres òrgans) causada per una bactèria. Avui es pot curar amb antibiòtics, però fins a mitjan segle XX no hi havia cap tractament. Algunes persones se'n sortien, però l'índex de mortalitat per aquesta malaltia era molt alt.

- Recordes algun altre poeta de l'antologia que també patís aquesta mateixa malaltia?

RESPOSTA: Joan Salvat-Papasseit també va morir de tuberculosi. Altres escriptors coneguts que van morir a causa d'aquesta malaltia van ser Franz Kafka i Bartomeu Rosselló-Pòrcel.

- Qui era Mahalta?

RESPOSTA: Mahalta era Mercè Figueres, una dona que va entrar al sanatori per a tuberculosos i que va tenir una relació d'amor i amistat amb Màrius Torres.

91. En el cas de Màrius Torres, l'experiència de la malaltia i la vida al sanatori el va dur a escriure poesia. Quines altres circumstàncies creus que poden portar algú a escriure? Per què?
92. Aquest no és l'únic poema que Màrius Torres va dedicar a Mahalta. Aquí en pots llegir uns quants: [Cançons a Mahalta](#). Digues quin t'agrada més i per què.

RESPOSTA OBERTA

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

93. Quina és la relació entre les dues ànimes descrites al poema?
- a) Són dues ànimes que es creuen constantment.
 - b) Són dues ànimes que fan camins separats i en direccions oposades.
 - c) Són dues ànimes que segueixen el mateix camí però que no s'arriben a encreuar mai.
 - d) Són dues ànimes que comparteixen totes les experiències.

RESPOSTA: c)

94. Quina és la barrera que separa les dues vides?
- a) Un riu ple de meandres grocs.
 - b) Un terreny amb arbres.
 - c) Els cels sota els quals caminen.
 - d) La font i la mar que mencionen.

RESPOSTA: b)

ACTIVITAT DE RECURSOS LITERARIS

95. Amb quin tipus d'estrofes s'ha construït aquest poema? Quines característiques té? Quina relació té aquest tipus d'estrofa (la forma del poema) amb el que expressa (el contingut)?

RESPOSTA: Amb versos apariats. Un apariat està compost de dos versos que rimen entre ells, amb rima assonant o consonant. En aquest cas, la selecció de la forma dels versos (apariats) té una estreta relació amb el contingut, és a dir, el fons del poema. El poeta parla d'una relació que camina en paral·lel, «com dos rius». La forma de les estrofes dibuixa aquests dos camins al llarg de tot el poema.

96. Saps què és un tòpic literari? Relaciona els següents amb la seva definició:

TÒPIC LITERARI	DEFINICIÓ
A. tempus fugit	1. Invitació a gaudir del moment present abans que sigui massa tard.

B. carpe diem	2. La vida és breu i el temps passa ràpidament.
C. locus amoenus	3. Tots som iguals davant la mort.
D. omnia mors aequat	4. Lloc idealitzat, harmoniós i bell, sovint vinculat a la natura.
E. amor post mortem	5. La vida com un riu que va a parar a la mort.
F. vita flumen	6. Amor que continua més enllà de la mort.
G. beatus ille	7. Vanitat de les coses terrenals i buidor de les riqueses mundanes.
H. homo viator	8. L'elogi de la vida senzilla, en contacte amb la natura i allunyada de la ciutat.
I. vanitas vanitatum	9. Invitació a recordar la inevitabilitat de la mort.
J. memento mori	10. Figura femenina idealitzada, gairebé divina, en la poesia amorosa.
K. donna angelicata	11. Dualitat emocional de l'amor que provoca plaer i dolor alhora.
L. odi et amo	12. Record melancòlic de persones, paisatges, etc., que ja no hi són, que formen part del passat.
M. ubi sunt?	13. Ferida simbòlica provocada per l'amor, que afecta profundament.
N. vulnus amoris	14. Representació de l'ésser humà com a viatger que busca el sentit de la vida.

RESPOSTA:

A → 2	F → 5	
B → 1	G → 8	K → 10
C → 4	H → 14	L → 11
D → 3	I → 7	M → 12
E → 6	J → 9	N → 13

Ara, troba dos tòpics literaris en el poema de Màrius Torres.

RESPOSTA:

vita flumen: La vida com un riu

locus amoenus: En els meandres grocs de lliris, verds de pau

97. Què simbolitzen la «font» i la «mar» en l'últim vers?

Aquest poema ens ofereix l'oportunitat de treballar els símbols literaris.

Un **símbol** és un concepte que es fa servir per representar-ne un altre, és a dir, que el substitueix. Per exemple: un colom blanc es fa servir com a símbol de la pau; una serp pot simbolitzar la traïció o la mentida; un laberint pot simbolitzar la desorientació psicològica, mental o vital. La relació que s'estableix entre un símbol i el concepte que representa és per analogia, és a dir, per semblança, i el motiu d'aquesta semblança pot ser històric, tradicional, físic, cultural...

- a) L'inici i el final del camí de la vida.
- b) Les ànimes que finalment es troben.
- c) Els obstacles que separen els protagonistes.
- d) Els rius que conflueixen en un sol camí.

RESPOSTA: a)

98. En el vers «entre els dos hi ha una terra de xiprers i de palmes», a més del significat literal (un paisatge que es descriu), els mots *xiprers* i *palmes* són símbols. Sabries dir de què?

RESPOSTA: El xiprer simbolitza la mort, ja que és l'arbre que hi ha als cementiris. Les palmes (palmeres) tenen un sentit de benedicció i alegria, ja que van ser fulles de palmes les que es van fer servir per rebre Jesús a l'entrada de Jerusalem (Nou Testament). És una terra, doncs, de mort i de vida, la que separa els dos amants.

99. Què creus que poden simbolitzar els elements següents del poema?

Els meandres d'un riu:

La font («de la font a la mar»):

El mar («de la font a la mar»):

La nostra pàtria antiga:

RESPOSTA:

Els meandres d'un riu: Les circumstàncies canviants de la vida. (Un meandre és una volta sinuosa que fa un curs d'aigua, que en canvia el curs.)

La font («de la font a la mar»): El naixement.

El mar («de la font a la mar»): La mort.

La nostra pàtria antiga: La mort, el no-res, allà d'on venim i on ens tornarem a trobar.

“Posa’m un segell sobre el teu cor...”, Càntic dels càntics, 8: 6-7

ESCALFEM MOTORS

100. Què és el “Càntic dels càntics”? Qui n’és l’autor o autora? Busca-ho!

RESPOSTA: És un llibre de poemes d’amor que forma part de la *Bíblia* cristiana i de la bíblia jueva (*Tanaj*). No és segur, però es creu que el va escriure el rei Salomó, fill del rei David.

101. Per què diries que està inclòs en un text sagrat com la *Bíblia* o el *Tanaj*, si són poemes d’amor?

RESPOSTA: Tot i que no fan cap referència explícita a Déu, tant la tradició jueva com la cristiana han interpretat aquests cants d’amor com una al·legoria de l’amor de Déu per Israel o de Crist per l’Església.

ACTIVITATS DE COMPRESIÓ LECTORA

102. Troba el sinònim adequat a cadascuna d’aquestes paraules del poema. Te n’han de sobrar tres.

1. inexorable	a. determinant
2. abisme	b. cova
3. abrandades	c. inflexible
	d. profunditat
	e. apassionades

RESPOSTA: 1. c) 2. d) 3. e)

103. Com descriu el poema la força de l’amor?

- a) Com una emoció efímera i canviant.
- b) Com una passió tranquil·la i serena.
- c) Com una força inevitable i poderosa.
- d) Com un sentiment destructiu.

RESPOSTA: c)

104. Què simbolitzen els «mars profunds» i «les fonts dels oceans» en el poema?

- a) Les dificultats que poden apagar l’amor.
- b) La immensitat i la profunditat de l’amor.
- c) Les emocions que ofeguen el desig.
- d) Els obstacles que l’amor no pot superar.

RESPOSTA: a)

105. Com interpreta el poema la comparació entre l'amor i la mort? Quina idea transmet sobre la seva intensitat?

RESPOSTA: En el poema, es compara l'amor amb la mort per expressar que l'amor, igual que la mort, no es pot evitar ni controlar, i té un poder immens en la nostra vida.

106. Què significa que l'amor tingui «una flama divina»? Com ho relacionaries amb la resta d'imatges del poema?

RESPOSTA: La «flama divina» s'associa a un amor que va més enllà de tot el que és terrenal. Per tant, és un amor pur, elevat, transcendent. És, doncs, sagrat, i per això és capaç de vèncer les pitjors amenaces, com «els mars profunds» i «les fonts dels oceans». Si l'amor terrenal es pot extingir, l'amor que és «una flama divina» és invencible.

ACTIVITATS DE RECURSOS LITERARIS

107. En el poema hi ha uns quants símbols. Detecta'ls i digues què signifiquen en el context del poema.

RESPOSTA:

un segell sobre el teu cor: símbol d'unió i compromís

les flames (de l'amor): la passió, el desig

els mars profunds: el lloc on es pot ofegar l'amor

les fonts de l'oceà: el lloc on neix tot allò que pot ofegar l'amor

ACTIVITATS DE CREACIÓ

108. Escriu el poema en un missatge de whatsapp i substitueix tantes paraules com puguis amb emojis.

RESPOSTA OBERTA

Aquesta activitat serveix perquè els alumnes s'adonin que els emojis no deixen de ser símbols que expressen conceptes, estats emocionals, etc., i puguin relacionar aquest recurs literari que es fa servir tant en poesia com en altres gèneres.

109. Ara escriu un poema d'amor breu al whatsapp fent servir tants emojis com puguis. Envia'l a un company o companya de la classe perquè te'l torni desxifrat i sense emojis. Compartiu després a classe, en captura de pantalla, totes dues versions.

RESPOSTA OBERTA

“Amor, em plau la teva veu tan fina”, Miquel Martí i Pol

ESCALFEM MOTORS

110. El poema que llegiràs a continuació pertany al llibre titulat *Paraules al vent*. Pel títol, no podem saber exactament de quin tema tracten els poemes que l'integren. En canvi, el mateix autor té un altre llibre de poemes que es titula *Estimada Marta*; en aquest cas, pel títol sí que sabem que són poemes dedicats a una dona que es diu Marta, i que té una relació pròxima amb el poeta. Aquesta relació, concretament, és amorosa, però, si només ens guiem pel títol, podríem pensar també que es refereix a una germana, a una amiga, a una antiga professora... En resum: el títol d'un llibre de poemes ha de suggerir mínimament de quin tema tracten els poemes, però no cal que doni tota la informació sobre el contingut.

Llegeix aquests títols de llibres de poemes i digues què et suggereixen sobre el contingut. De què creus que tracten? Quin o quins escolliries pel títol? Per què?

I desitjo i cremo (Safo de Lesbos)
Canviar de cel (Adrià Targa)
Espaiosa tardor (Antonia Pozzi)
Viatge al centre (Gemma Gorga)
Us he deixat un missatge (Kiki Dimulà)
A favor nostre (Marta Pessarrodona)
Noms de fum (Míriam Ferrandás)
Un riu als ulls del corb (Josep Maria Capilla)
Em serviran a trossos (Sara Cabrera Corbacho)
Fora de la nosa (Albert Rabell)
La part del foc (Pol Guasch)
Vessar el càntir (Raquel Casas i Agustí)
Deixar anar (Sil Bel Fransi)
També el vertigen (Vicent Almela Artíguez)
M'he empassat la lluna (Marta Pérez i Sierra)
Fràgils naufragis (Nora Albert)
Assassins de margarides (Anna Garcia Garay)
D'ara endavant (Martí Noy i Freixa)

RESPOSTA OBERTA: No es tracta que endevinin de què va, sinó que es deixin sentir i pensar què els suggereixen els títols.

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

111. Busca el significat de totes les paraules que no coneixes. Recorda que tens en línia el [Diccionari de la Llengua Catalana de l'IEC](#) i el cercador lingüístic [Optimot](#).

112. En els primers quatre versos del poema, se'ns presenta la situació que estan vivint els dos amants. Quina és?

- a) Estan passejant agafats de la mà i de cop ella es sorprèn perquè ell li prem la mà amb més força.
- b) Són al cine i ella li parla a cau d'orella. De cop, ella se sorprèn per una escena impactant de la pel·lícula.
- c) Ella està parlant i de cop ell li posa una mà en un dels pits i ella se sorprèn.
- d) Són al llit fent l'amor en silenci i de cop ella se sorprèn perquè ell li acarona un pit.

RESPOSTA: c)

113. Què passa en els quatre versos que segueixen?

- a) Ella de seguida li aparta la mà, però té ganes de besar-lo.
- b) Ella es queda quieta però té moltes ganes de besar-lo.
- c) A ella li agrada el gest d'ell, però ja en té prou, no en vol més.
- d) Marxen d'on són per tenir més intimitat.

RESPOSTA: b)

114. Què succeeix en els versos 7 i 8 ("i veure't tremolosa, insatisfeta / si malmet el silenci algun trepig")?

RESPOSTA: Els amants estan en algun lloc on probablement no tenen intimitat, o almenys no del tot, ja que en algun moment se senten passes de gent. És per això que ella no se sent còmoda si sent algun soroll de gent que els pugui destorbar o descobrir.

115. Què volen dir els versos "Perquè un gust nou, que encisa i que perdura,/s'ha arrecerat al teu posat incert"?

- a) Que ella mai no havia sentit abans aquesta sensació que sent ara.
- b) Que aquesta sensació és nova i fugissera.
- c) Que ella està menjant una fruita que no havia tastat mai abans.
- d) Que ella fa cara de saber molt bé cap a on anirà la situació.

RESPOSTA: a)

116. Com descriu el poeta l'actitud de l'amant en aquests últims versos del poema?

- a) Dolça i innocent.
- b) Intensa i juganera.
- c) Insatisfeta i distant.
- d) Calmosa i tranquil·la.

RESPOSTA: b)

117. Què vol dir el poeta "quan jugues amb els ulls a no ser pura"?

RESPOSTA: Amb la mirada, l'estimada estableix un joc de seducció en què fingeix no ser innocent (no ser "pura"), i transmet provocació i desig. Podeu comentar amb l'alumnat d'on ve aquesta concepció de "puresa" aplicada a les dones al llarg dels segles i al suposat capteniment que havien de tenir en les relacions afectives i sexuals, i preguntar-los com ho veuen i com ha canviat aquesta manera de veure les relacions actualment.

ACTIVITATS DE RECURSOS LITERARIS

118. Aquest poema és gairebé un sonet. Per què? Què li falta per ser un sonet del tot?

RESPOSTA: En comptes dels 14 versos que té un sonet, aquest poema només en té 13. Per la resta, compleix tots els requisits del sonet de versos decasíl·labs i rima ABAB CDCD EFE EF.

119. Escriu aquestes frases amb hipèrbaton en l'ordre sintàctic lògic.

Llegir-te en els llavis el desig.

Veure't tremolosa, insatisfeta, si malmet el silenci algun trepig.

RESPOSTA:

Llegir-te el desig en els llavis.

Veure't tremolosa, insatisfeta, si algun trepig malmet el silenci.

ACTIVITATS DE CREACIÓ

120. En el poema, l'autor descriu des del seu punt de vista com reacciona l'estimada a partir del moment en què ell li toca els pits. Imagina que el poema l'escriu ella (pots canviar el gènere si ho prefereixes). Escriu un poema des de la seva perspectiva: explica com se sent en aquest moment i com percep la mirada i les emocions de l'altre.

SUGGERIMENTS: En aquesta activitat, podeu donar a l'alumnat diverses opcions: poden mantenir, si volen, l'estil líric i si fa no fa l'estructura del poema original i adaptar-lo; també poden escriure un poema totalment diferent, al seu aire; i, si s'entrebanquen amb la forma poètica, animeu-los a escriure un text en prosa poètica.

121. En el poema, l'amor es descriu a través de sensacions corporals: el tacte, la mirada... Escriu un text poètic (en vers o en prosa) en què expressis un sentiment amorós (o de desig, o de totes dues coses) a través de sensacions físiques. Prova de fer servir metàfores i comparacions com fa el poeta.

“Una flor vermella”, Robert Burns

ESCALFEM MOTORS

122. En el poema que llegiràs tot seguit, la veu poètica diu a l'estimada que se n'ha d'anar, però que no deixarà de pensar en ella. Escriu què li diries a la persona que estimes si et trobessis en una situació semblant.

RESPOSTA OBERTA

ACTIVITATS DE COMPREENSIÓ LECTORA

SUGGERIMENT PREVI: Per facilitar la comprensió lectora del poema, seria convenient que comentéssiu amb l'alumnat la traducció dels versos següents:

Fins que la mar s'assequi, Benvolguda,
i el sol es fongui amb el granit:

En l'original, diu:

Till a' the seas gang dry, my dear,
And the rocks melt wi' the sun;

És a dir, la traducció literal seria «i les roques es fonguin amb el sol». D'una banda, l'opció de traduir *rocks* ('pedres') per *granit* forma una metonímia: per referir-se al tot (les pedres), parla d'un dels seus components (el granit); d'altra banda, el traductor (Jaume Subirana) ha escollit capgirar els termes de l'oració de tal manera que el subjecte (allò que es fon), i que en l'original són les pedres, sigui, en la traducció, l'agent que provoca que les pedres es fonguin, és a dir, el sol. D'aquesta manera, aconsegueix una imatge que sorprèn i que aporta un significat extra al poema. Ara bé, pot ser una dificultat de comprensió lectora afegida per a l'alumnat.

123. Quina és la comparació principal que utilitza el poeta per expressar el seu amor?

- a) Un riu que mai no s'atura.
- b) Una flor vermella.
- c) Un mar infinit.
- d) Un desert de sorra.

RESPOSTA: b)

124. El poeta diu...

- a) que marxarà per sempre.
- b) que no sap si tornarà.
- c) que se n'ha d'anar però tornarà.
- d) que el seu amor s'acabarà per culpa de la distància.

RESPOSTA: c)

125. Explica amb les teves paraules què simbolitza la imatge de la mar assecant-se i el sol fonent-se amb el granit en el poema.

RESPOSTA: Aquestes imatges volen donar un sentit **d'infinitud de l'amor**. El poeta diu a la persona estimada que l'estimarà fins que la mar s'assequi, un fet que, a la seva època (segle XVIII), no era gens probable, fins i tot semblava impossible (ara no diríem el mateix, potser). També diu que l'estimarà fins que el sol es fongui amb el granit, és a dir, que sol i granit (recordem que es refereix a les pedres) siguin un, i per tant desaparegui la pedra, fet que també semblava impossible en aquella època. Per tant, totes dues imatges signifiquen que l'estimarà per sempre, infinitament (encara que, com diu, se n'hagi d'anar).

ACTIVITATS DE RECURSOS LITERARIS

126. Quan ens enamorem, solem pensar que l'amor que sentim serà etern, que no s'acabarà mai. Potser has sentit expressions com ara "T'estimo fins a l'infinit i més enllà", o "T'estimo fins al cel i tornar", que es diuen popularment per expressar sentiments d'amor de tot tipus, no solament de parella. Es tracta d'**hipèrboles**, és a dir, d'expressions exagerades, fins i tot impossibles. Fixa't en aquests exemples d'hipèrboles:

Ha plorat un mar de llàgrimes.
El teu somriure il·lumina tot l'Univers.
El meu amor és més profund que l'oceà.
Corria més ràpid que el vent.
Si no em mires, em moro.

Fem un concurs d'hipèrboles! Crea hipèrboles a partir d'aquestes situacions:

Tinc molta gana.
Fa molta calor.
Estic molt cansat/ada.
Estic molt enamorat/ada.
Qui exageri més, guanya!

RESPOSTES POSSIBLES:

Tinc tanta gana que em menjaria un rinoceront.
Fa tanta calor que em desfaré com la mantega a la paella.
Estic tan cansat/ada que dormiria un segle seguit.
Estic tan enamorat/ada que sento que moriré d'amor.

127. En el poema, com has vist, l'autor escull dues imatges hiperbòliques per expressar la infinitud del seu amor. Aquestes expressions tenen l'estructura següent:

«Penso estimar-vos fins que...»

Feu una pluja d'idees a l'aula d'imatges similars que us connectin amb aquesta idea, amb l'eternitat, amb allò que no s'acaba mai.

Per exemple: T'estimaré fins que totes les estrelles del firmament hagin desaparegut dins dels forats negres.

RESPOSTES POSSIBLES:

T'estimaré fins que el planeta torni a sobreviure.

T'estimaré fins que les glaceres dels pol nord tornin a recuperar tot el gel.

T'estimaré fins que s'apagui el sol.

ACTIVITAT DE CREACIÓ

128. Escull la frase que t'hagi agradat més de totes les que heu compartit a classe i escriu una carta a algú de qui t'has enamorat (o de qui t'agradaria enamorar-te) que comenci amb la frase que has escollit.

RESPOSTA OBERTA

“Diuen”, Marià Manent

ESCALFEM MOTORS

129. Escolta la cançó que Clàudia Cabero va fer del poema que llegiràs a continuació: [Diuen](#).
T'agrada? Per què?

Ara llegeix el poema. Què prefereixes, el poema tot sol o la cançó? Per què?

RESPOSTA OBERTA

130. Molts músics han fet cançons de poemes. Cada any, el [Certamen Terra i Cultura - Premi Miquel Martí i Pol](#) escull el millor poema musicat. Busca'n un que t'agradi i comparteix-lo amb la resta de la classe. Explica per què l'has escollit.

RESPOSTA OBERTA

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

131. Què simbolitza la «perla» en el poema?

- a) La tristesa del mar
- b) El silenci de la natura

- c) La força de les onades
- d) L'esperança i la bellesa enmig de la tristesa

RESPOSTA: d)

132. Indica si les afirmacions següents són veritables o falses:

- a) El poema descriu la mar i la terra com a llocs alegres.
- b) La veu poètica troba alguna cosa bonica enmig de la tristesa.
- c) Les fulles fan un soroll fort i potent.
- d) La rosa del poema representa la bellesa dins de la tristesa.

RESPOSTA: a) Fals b) Veritable c) Fals d) Veritable

133. Quina emoció principal et transmet aquest poema?

RESPOSTA OBERTA

ACTIVITAT DE RECURSOS LITERARIS

134. En aquest poema hi ha moltes metàfores. Relaciona cada element amb el significat que té en el poema.

1. L'onada que s'esberla

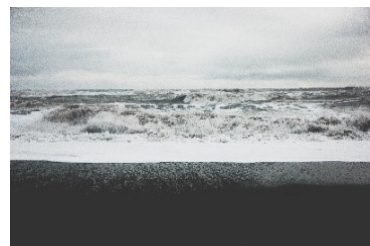
2. La rosa

3. La perla

4. La terra trista

5. La mar trista

La vida sense alegria
El pas del temps
La força de la natura
La bellesa
L'esperança

La soledat

El silenci

RESPOSTA:

La vida sense alegria: 4. La terra trista / 5. La mar trista

La força de la natura: 1. L'onada que s'esberla

El pas del temps: 1. L'onada que s'esberla

La bellesa: 2. La rosa 3. La perla

L'esperança: 2. La rosa 3. La perla

La soledat: 4. La terra trista / 5. La mar trista

El silenci: 4. La terra trista / 5. La mar trista

ACTIVITATS DE CREACIÓ

135. En el poema, l'estimada és el més bell i preuat enmig d'un paisatge desolat: és la rosa en la terra trista, és la perla en la mar trista. Què seria en aquests contextos?

1. Parada d'autobús solitària

2. Carretera solitària

3. Fàbrica o polígon industrial

4. Desert

RESPOSTA OBERTA

136. De les idees i imatges que t'hagin sorgit abans, escull-ne un parell i escriu el teu propi text en què expressis com la persona que estimes és algú que posa bellesa allà on hi ha foscor, soledat, por...

RESPOSTA OBERTA

“Els amants”, Vicent Andrés Estellés

ESCALFEM MOTORS

137. “Els amants” de Vicent Andrés Estellés és un dels poemes d’amor més coneguts de la literatura en llengua catalana. El coneixies? Si és així, des de quan? Coneixies aquest autor? Comparteix-ho amb els teus companys i companyes.

RESPOSTA OBERTA

138. A l’antologia només hi ha un fragment del poema. Busca el poema sencer i quan el tinguis davant, escolta com el recita, acompanyat de música, el cantautor valencià Ovidi Montllor: “[Els amants](#)”. Després compara-la amb la versió cantada del cantautor valencià Pau Alabajos. (Pots trobar totes dues versions a [Música de poetes](#).)

139. Amb un company o companya o amb tota la classe, comenta què t’ha transmès la versió musicada. Què t’han semblat les imatges que han escollit per al vídeo? T’ha agradat com recita el poema Ovidi Montllor? Per què?

RESPOSTA OBERTA

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

140. Vicent Andrés Estellés era de Burjassot (València). En el poema hi ha algunes paraules que són pròpies del valencià, i també algunes paraules cultes. Els verbs també són diferents. Fixa’t, per exemple, en aquestes formes verbals:

(jo) ho recorde

Què voleu que hi faça!

Com les diries en la varietat del català que parles tu?

Busca què volen dir aquestes paraules del poema, pròpies del valencià, al [Diccionari català-valencià-balear](#) en línia.

abraç

bes

muscle

peçó

a rebolcons

arraps

això no deu ser

car

RESPOSTA:

abraç: acció d’abraçar, abraçada

bes: acció de besar, petó

peçó: muguó, extrem carnós de l'orella
arraps: esgarrapades
això no deu ser: això no ha de ser
car: perquè, ja que

Busca a l'[Optimot](#) o al [DIEC2](#) què volen dir aquestes paraules del poema (i qualsevol altra que no sàpigues què vol dir:

muscle:
a rebolcons:

RESPOSTA:

muscle: espatlla
a rebolcons: donant tombs per terra

141. El poema duu una citació del poeta Ausiàs March que diu "La carn vol carn". Què creus que vol dir? Quina relació té amb el poema?

RESPOSTA: "La carn" es refereix al cos que desitja sexualment. "La carn vol carn" vol dir, doncs, que el cos necessita un altre cos per aconseguir el seu desig sexual.

142. La veu poètica diu, referint-se a l'amor que sent i viu per la seva estimada: "Ignorem el Petrarca i ignorem moltes coses./Les *Estances* de Riba i les *Rimas* de Bécquer." Per esbrinar per què ho diu, investiga sobre el tipus de poesia que feien aquests tres poetes i digues a qui pertany cadascuna de les maneres següents d'entendre i tractar l'amor en poesia:

- a) Amor platònic, ideal, no carnal, per una dona que fa d'intermediària entre el poeta i Déu.
- b) Romanticisme amorós, centrat en els sentiments d'enamorament, desengany, enyorança...
- c) Amor com a concepte abstracte, sobre el qual es reflexiona.

RESPOSTA: a) Petrarca / b) Bécquer / c) Riba

143. Tenint en compte la informació que has trobat en l'activitat anterior, explica què vol dir el poeta quan diu "Ignorem el Petrarca i ignorem moltes coses./Les *Estances* de Riba i les *Rimas* de Bécquer". Quin tipus d'amor té el poeta, doncs, amb la seva estimada? Quines dues maneres d'estimar es confronten en el poema?

RESPOSTA: És un amor apassionat, molt carnal, en què el desig sexual és el motor. L'altre amor, al qual es contraposa, és una mor més serè, de quotidianitats compartides, en què el sexe no és el protagonista.

144. Què vol expressar el poeta amb els dos últims versos? "No hi havia a València dos amants com nosaltres / car d'amants com nosaltres en són parits ben pocs."

RESPOSTA: El poeta sent que l'amor i el desig que viu amb la seva estimada és únic. És un sentiment bastant comú en les relacions amoroses apassionades.

ACTIVITATS DE RECURSOS LITERARIS

145. Extreu del poema tots els adverbis (i expressions adverbials) i adjectius que fa servir el poeta per parlar de l'amor i el desig que sent per la seva estimada.

RESPOSTA:

Adverbis: feroçment, de qualsevol manera

Adjectius: brusc, salvatge, elemental, bàrbars

146. Ara extreu-ne tots els substantius que fa servir per parlar de l'amor i el desig. Saps trobar-hi metàfores o comparacions?

RESPOSTA: vent (metàfora del desig impetuós), abraços, besos, huracà (comparació per expressar l'amor apassionat), enyorança, rebolcons, arraps.

ACTIVITATS DE CREACIÓ

147. En petits grups, feu una pluja d'idees sobre diferents formes d'amor: apassionat, tendre, impossible, idealitzat, rebel... Amb quin us identifiqueu més?

148. Escriu un text poètic (en prosa o en vers) a partir d'alguna d'aquestes frases:

El nostre amor és un huracà...

Ens estimàvem sense demanar permís...

Mai ningú s'havia estimat com ens estimàvem nosaltres...

SUGGERIMENT: Es podria organitzar un recital poètic que tingui com a tema l'amor. Es pot treballar la recitació, la gestualitat, etc.

149. Busca cançons o altres poemes que tractin de l'amor també des d'aquest punt de vista apassionat i de desig.

RESPOSTES POSSIBLES:

En català

[SexeSexy](#), de Mushka i Bad Gyal

[Suant la samarreta](#), de Sexenni

En castellà

[Los Ángeles](#), d'Aitana

[Suau](#), de Maio

En anglès

[Sex With Me](#), de Rihanna

[I Just Want to Make Love to You](#), d'Etta James

“Quan els dos estem junts...”, Rumi

ESCALFEM MOTORS

150. El poema que llegiràs a continuació parla de l'insomni causat per l'enamorament. Escolta i llegeix aquest poema en castellà de Federico García Lorca sobre el mateix tema:

Noche del amor insomne

Federico García Lorca

Noche arriba los dos con luna llena,
yo me puse a llorar y tú reías.
Tu desdén era un dios, las quejas mías
momentos y palomas en cadena.
Noche abajo los dos. Cristal de pena,
llorabas tú por hondas lejanías.
Mi dolor era un grupo de agonías
sobre tu débil corazón de arena.
La aurora nos unió sobre la cama,
las bocas puestas sobre el chorro helado
de una sangre sin fin que se derrama.
Y el sol entró por el balcón cerrado
y el coral de la vida abrió su rama
sobre mi corazón amortajado.

151. Quina és l'emoció predominant que transmet aquest poema?

RESPOSTA: Dolor per l'amor absent, tristesa fonda.

152. Ara llegeix el poema de Rumi. Et transmet la mateixa emoció? Compara el que et fan sentir els dos poemes. Tracten el tema de manera diferent?

RESPOSTA: El poema de Rumi no transmet desamor, dolor, rebuig o tristesa. El que expressa és la gratitud per poder viure un amor que el desvetlla, de vegades perquè està acompanyat de la persona estimada, de vegades perquè la persona estimada no hi és. El tractament del tema de l'insomni és molt diferent en els dos poemes.

ACTIVITATS DE COMPRENSIÓ LECTORA

153. Com tracta el tema de l'insomni el poema de Rumi? A què és deguda aquesta falta de son?

RESPOSTA: L'insomni és una constant en la relació amorosa, però per motius diferents: quan els dos amants estan junts, passen la nit desperts, però quan l'altre no hi és, la seva absència provoca l'insomni.

154. Quina és la diferència entre els dos tipus d'insomni que es presenten? N'hi ha algun que es presenti com a negatiu?

RESPOSTA: El primer insomni és causat per l'alegria, el desig, l'amor compartit amb l'altra persona. El segon el causa l'absència de la persona estimada, que s'enyora. Ara bé, cap dels dos insomnis és negatiu. De fet, la veu poètica agraeix no solament totes dues experiències d'insomni, sinó també "la diferència entre tots dos", ja que el fet de no dormir, tant en un cas com en l'altre, col·loca la presència de la persona estimada en un lloc central en la vida de la veu poètica.

ACTIVITATS DE RECURSOS LITERARIS

155. Busca en el poema un exemple de cadascun d'aquests recursos literaris:

- Paral·lelisme
- Exclamació retòrica
- Clímax o gradació

RESPOSTA:

- **Paral·lelisme:** «Quan els dos estem junts, passem la nit desperts.» / «Quan tu no ets aquí, no sé com adormir-me.» Aquest recurs reforça la relació entre presència i absència de la persona estimada.
- **Exclamació retòrica:** «Beneït sigui Déu per aquests dos insomnis!»
- **Clímax o coda:** L'últim vers («I per la diferència entre tots dos») subratlla la idea principal i tanca el poema reforçant la contraposició entre els dos tipus d'insomni i sobretot com se sent la veu poètica respecte d'aquesta vivència.

DESPRÉS DE LA LECTURA

- Fes d'antòleg: com seria la teva antologia amorosa? Selecciona versos i imatges dels poemes de l'antologia, o bé altres poemes sobre l'amor. També pots barrejar poemes, cançons... Es podria fer una selecció de les millors publicacions de la classe (projecte trimestral o anual) o bé personal.
- Projecte trimestral o anual: ara què en fem? No deixem morir el projecte. Enriquim-lo amb d'altres versos sobre altres temes: cada setmana una parella o grup de tres fa la publicació a Instagram.
- Ara que gairebé hem treballat tots els poemes que apareixen a l'antologia, agrupeu-los d'acord amb la manera com aborden el tema de l'amor. Per exemple, quins poemes parlen de l'absència de la persona estimada, quins de la felicitat al seu costat, quins sobre el desig, etc.
- Un altre aspecte rellevant és trobar connexions entre els poemes que hem llegit i analitzat, bé entre ells, bé amb d'altres poemes que coneguem. (Intertextualitat -> relació entre poemes).

Per exemple:

- Poemes de l'antologia que tracten de la passió eròtica: "El bany" / "Amor, em plau la teva veu tan fina" / "Els teus llavis. La fruita. La magrana.." / "Els amants"
 - Poemes que parlen de la necessitat de recuperar el record dels moments d'amor i desig: "Torna sovint..." (Konstandinos P. Kavafis, traducció de Joan Ferraté) / "N'hi ha que amb un record en tenen per tota la vida" (Mercè Rodoreda) / Cançó d'Els Amics de les Arts: [Citant Mercè Rodoreda](#)
 - Poemes que parlen de la "carn": "La carn vol carn" (Ausiàs March) i "Criatura dolcíssima" (Joan Fuster).
- Altres poemes sobre l'amor:
N'hi ha moltíssims, és del tot inabastable. En poso alguns d'exemple:

"Faràs dos trucs i t'obriré la porta", de Feliu Formosa (poden escoltar-la recitada per Sílvia Bel i il·lustrada per Marta Bellvehí en el projecte [Poesia Dibuixada](#)).

"Desglaç", de M. Mercè Marçal (n'hi ha una versió cantada per Elena Gadel amb Pau Figueres a la guitarra, [aquí](#)).

"Si vens, amor, i jo no hi soc", de Francesc Garriga Barata (n'hi ha una versió musicada per [Ivette Nadal](#)).

RECURSOS LITERARIS

La comparació

Una **comparació** estableix una relació de semblança entre dos termes per mitjà d'un connector (*com*, *com si*) o d'un verb (*sembla*, *s'assembla*...). Per exemple:

*(la) distància, agra com un pinyol gros
de pruna vella.*
(Sebastià Alzamora)

Es diferencia de la metàfora perquè no substitueix un terme per un altre, sinó que els posa l'un al costat de l'altre.

La metàfora

Una **metàfora** consisteix a relacionar dos elements que tenen alguna semblança (en aquest cas, l'espurna, que és la partícula que es desprèn d'un cos en combustió i que brilla, i una estrella, que també brilla en el cel) per fer que un substitueixi l'altre. És una mena d'evolució de la comparació. Per exemple:

L'estrella brilla al cel com una espurna d'una foguera brilla en la foscor. > L'estrella és com una espurna. > L'estrella és una espurna.

L'hipèrbaton

Un **hipèrbaton** és un recurs literari que consisteix a canviar l'ordre habitual dels elements d'una frase. Per exemple:

Perquè has vingut han florit els lilàs. (Joan Salvat Papasseit)

L'ordre habitual de la frase seria el següent:

Han florit els lilàs perquè has vingut.

El paral·lelisme

Un **paral·lelisme** consisteix a repetir una mateixa estructura en diverses frases o versos seguits. Per exemple:

*No hi ha cap llac **tan** clar **com** els teus ulls
ni cap vent **tan** subtil **com** els teus dits.* (M. M i Pol)

L'epítet

Un **epítet** és un adjectiu que expressa una qualitat inherent al substantiu que acompanya. Es diferencia dels altres adjectius perquè no tenen la funció d'especificar ni de determinar el nom. Per exemple:

carbó negre, dents blanques (T. Garcés)

La paradoxa

La **paradoxa** és una contradicció en si mateixa. Per exemple:

És un petit gran home.

*Vàrem tenir la copa de la vida arran de llavis,
i bevent mories*
(Jacint Verdaguer)

(A mesura que vivim, és a dir, que bevem la copa de la vida, ens acostem més a la mort.)

És quan dormo que hi veig clar (J. V. Foix)

La **paradoxa** desafia la lògica i la confronta amb la realitat. Això vol dir que, quan estem davant d'una paradoxa, ens sembla que és una contradicció que no pot existir en la vida real; en canvi, si hi aprofundim, ens adonem que, malgrat que sembla que no tingui lògica, sí que pot existir, pot ser real. Per exemple:

El ric, amb totes les seves riqueses, és pobre. És una contradicció en aparença. Si hi aprofundim, ens adonarem que el fet de ser pobre, en aquest cas, no es redueix a l'àmbit dels diners o les propietats, sinó que fa referència a mancances de l'ànima. Per tant, sí que pot ser que un home ric sigui al mateix temps pobre.

L'antítesi

L'**antítesi** és un recurs literari que consisteix a contrastar dues idees, dos versos o dues frases. Per exemple:

Els cabells negres i la pell blanca (F. Vicent Garcia).

No sents, cor meu, quin plorar i quin cantar? (J. M. de Sagarra)

Jo el foc, tu l'aigua

*On cada tarda el món s'ordena
entre el repòs i el moviment.*
(J. S. Pons)

Amic del plor i desamic del riure (A. March)

M'exalta el nou i m'enamora el vell (J. V. Foix)

Per comprendre ben bé què és l'antítesi i no confondre-la amb la paradoxa, hi pot ajudar aquesta cançó, creada tota sencera a partir d'antítesis:

T'enyoro, Clara Peya

L'oxímoron

Un **oxímoron** consisteix a col·locar en contacte paraules de sentit oposat que s'exclouen entre si. Per exemple:

*el so del silenci
música callada
obscura claredat*

Alhora víctima, botxí, / odi, amor, lament i rialla. (Salvador Espriu, "Poema I" de La pell del brau)

Oh companyia! Oh deslliurant presó! (Joan Maragall, "La fageda d'en Jordà")

La sinestèsia

La **sinestèsia** consisteix a relacionar elements que provenen de dominis sensorials diferents. Per exemple, en aquest cas, el sentit de l'oïda (*silenci*) i el sentit de la vista (*verd*).

Altres exemples:

- *Condemna amarga*. Una condemna significa "càstig" o "pena", no pertany al domini lèxic del gust, no la podem "tastar" literalment. Per tant, no li correspon un adjectiu que descrigui el seu gust (com *amarga*).
- Una de les sinestèsies més famoses són aquests versos de Gabriel Ferrater:
"se'ns va morint la llum, que era color
de mel, i ara és color d'olor de poma."
(Del poema "Cambra de tardor", *Menja't una cama*, 1962)

La personificació

La **personificació** (també anomenada *prosopopeia*) consisteix a atribuir propietats humanes que no li corresponen a un objecte, un animal, una planta o un ésser inanimat. Per exemple, fer que un animal parli, que una planta camini, que una pedra tingui sentiments. En aquest cas, al xiprer, que és un arbre, se li atribueix la capacitat de saber, és a dir, de conèixer completament alguna cosa, cosa que només pot fer la ment, humana o animal.

I ella canta i salta i grua
per damunt la roca crua;
tota blanca, tota nua,
tota escuma avall al fons.
Ja és al fons i estira els braços,
i després obre els ulls verds.
Mira al cel (Joan Maragall, "La cascada de Lutour")

BIBLIOGRAFIA

ANTOLOGIES

Amors sense casa, a cura de Sebastià Portell (Angle Editorial)

Flamarades sortiran, a cura de M. Antònia Massanet (Godall Edicions)

Que no mori la llum, a cura de Jaume Subirana (Ara Editorial)

LLIBRES DE POEMES

ABELLÓ, MONTSERRAT, "Copa de passió", *Al cor de les paraules. Obra poètica 1963-2002*, Proa (2002)

ARDERIU, CLEMENTINA, "Cançó", *Cançons i elegies* (1916)

BALLESTER, MARGARITA, "Alforja III", Els ulls. *Columna* (1995)

BURNS, ROBERT, "A Red, Red Rose", *The Scots Musical Museum*, cançons escoceses recopilades per James Johnson (1794)

CASASSES, ENRIC, "Per estimar", Plaça Raspall. Edicions 62 (1998)

DARÍO, RUBÉN, "Que el amor no admite cuerdas reflexiones", *Prosas profanas y otros poemas* (1896)

ESTELLÉS, VICENT ANDRÉS, "Els amants", *Llibre de meravelles* (1971)

FUSTER, JOAN, "Criatura dolcíssima", *Escrit per al silenci* (1954)

KAVAFIS, KONSTANDINOS P., "Torna i pren-me", *Poesies completes*. Traducció de Joan Ferraté. Quaderns Crema (1987)

MANENT, MARIÀ, "Diuen", *Poesia completa, 1916-1986*. *Columna* (1989)

MARÇAL, MARIA-MERCÈ, "Els teus llavis. La fruita. La magrana...", *Bruixa de dol* (1979)

Martí i Pol, Miquel, "Amor, em plau la teva veu tan fina...", *Paraules al vent*. Edicions 62 (1989)

PALAU I FABRE, JOSEP, "Jo em donaria a qui em volgués", *Poemes de l'Alquimista* (1952)

PETRARCA, FRANCESCO, "L'amor s'agita en mil contraris...", *Cançonier*. Traducció al català: Miquel Desclot. Proa (2016)

ROSSELLÓ-PÒRCEL, BARTOMEU, "A Mallorca, durant la guerra civil", *Imitació del foc* (1938)

RUMI, JALĀL AD-DĪN MUHAMMAD, "Quan els dos estem junts...", *El llibre de la recerca*. Edicions 62 (1997)

SALVAT PAPASSEIT, JOAN, "Dona'm la mà", *Poema de la rosa als llavis* (1923)

SHAKESPEARE, WILLIAM, "Sonet XXV", *Els sonets de Shakespeare*. Traducció de Joan Triadú. Proa (1993)

RONCARD, PIERRE DE, "Sonet a Elena", *Les roses de Ronsard* (ed. bilingüe francès-català). Traducció: Pere Rovira. Proa (2009)

TORRES, MÀRIUS, "Cançó a Mahalta", *Poesies* (1974, pòstum, editat per Joan Sales)

VERGÉS, GERARD, "Maig d'amor", *Long play per a una ànima trista* (1986)

VINYOLI, JOAN, "El bany", *El griu* (1978)

VUONG, OCEAN, "Acción de Gracias 2006", *Cielo nocturno con heridas de fuego*, Vaso Roto Ediciones (2016). Edició bilingüe anglès-castellà. Traducció al castellà: Elisa Díaz Castelo. Traducció al català del poema: Sònia Moll Gamboa.

RECURSOS PER A LA CREATIVITAT

SUNYOL, VÍCTOR. *Esriptura creativa. Recursos i estratègies*. Vic: Eumo Editorial (2013)

SUNYOL, VÍCTOR. *Màquines per a escriure. Recursos per a l'animació a la creativitat escrita*. Vic: Eumo Editorial (1992)

TORRES, MÀRIUS (1950). *Poesies*. Barcelona: Els Llibres de l'Ossa Menor

CANÇONS TREBALLADES A LA GUIA [Consulta: 27 de febrer de 2025]

GINESTÀ, "[L'Eva i la Jana](#)", *Suposo que l'amor és això* (2022)

LA GOSSA SORDA, "[Camals mullats](#)", *Saó* (2008)

INFORMACIÓ SOBRE AUTORS I AUTORES [Consulta: 27 de febrer de 2025]

[ASSOCIACIÓ D'ESCRITORS EN LLENGUA CATALANA](#)

[MyMAPS](#)

[MAPA LITERARI CATALÀ](#)

SUBIRANA, JAUME. [Pàgina web de l'autor](#)

CANELLAS, FRANCESC, "[Cançó a Mahalta. Màrius Torres](#)". A *Setmanari Montpeità, Sant Fruitós de Bages*

POEMES RECITATS O CANTATS [Consulta: 27 de febrer de 2025]

[Maig d'amor](#), de Gerard Vergés, recitat per Sílvia Bel. Projecte Poesia Dibuixada (lletRA).

[Dona'm la mà](#), de Joan Salvat-Papasseit, recitat per Ovidi Montllor.

[Jo em donaria a qui em volgués](#) recitat per l'autor mateix, Josep Palau i Fabre.

[Jo em donaria a qui em volgués](#), recitat per Sílvia Bel. Projecte Poesia Dibuixada (lletRA).

[Jo em donaria a qui em volgués](#), musicat per Maria del Mar Bonet.

[Cançó a Mahalta](#), de Màrius Torres, musicat per Lluís Llach.

[Diuen](#), de Marià Manent, musicat per Clàudia Cabero.

[Els amants](#), de Vicent Andrés Estellés, recitat i musicat per Ovidi Montllor

[Noche del amor insomne](#), de Federico García Lorca, recitat per Canal Poesía.

[Certamen Terra i Cultura - Premi Miquel Martí i Pol](#)

BOCANEGRA, VÍCTOR, [*Sacrilegis. Poemes musicats de clàssics catalans*](#)

VERSIONS COMPLETES DELS POEMES [Consulta: 27 de febrer de 2025]

[Criatura dolcíssima](#), de Joan Fuster. Lletra UOC

[Els amants](#), de Vicent Andrés Estellés. Lletra UOC

FONTS DE CONSULTA LINGÜÍSTICA [Consulta: 27 de febrer de 2025]

[DICCIONARI CATALÀ-VALENCIÀ-BALEAR](#)

[OPTIMOT](#)

[DICCIONARI DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS](#)

RECURSOS PER A LA CREATIVITAT [Consulta: 27 de febrer de 2025]

[GENERADOR DE PARAULES ALEATÒRIES](#)

[GENERADOR DE SOBRENOMS](#)

[PARAULES AMB](#), generador de paraules

[POETECA.CAT](#)

CRÈDITS IMATGES

CAPÇALERA	icona capçalera	Freepik
ACTIVITAT 35	aurora boreal	stein egil liland
	dona recolzada a la tanca	Maycon Marmo
	tornado i tempesta	Ralph W. Iambrecht
	estàtues amb pols	Sebastian V.
	estació de bus de nit	MART PRODUCTION
	cotxe rovellat	Mark Vegera
	passadís fosc	Faruk Tokluoğlu
	noi a la punta d'un espigó	Khoa Vo
	anelles tronc arbre	Savanna Blanchette
	bosc tenebrós amb boira	Francesco Ungaro
	home llegint carta	Ron Lach
	tren de nit amb boira	Pramod Tiwari
	cortines onejant endins	Jan Koetsier
	foc a la nit	Vijay Vinoth
	pantera negra	Freepik (IA)
	Nova York de nit blava	Reynaldo #brigworkz Brigantty
	maragda	Engin Akyurt
ACTIVITAT 52	barri perifèria	wirestock
	poblet	Ana Hidalgo Burgos
	bosc	Lukas Harmann
ACTIVITAT 134	mar a l'hivern	wirestock
	onada	Emiliano Arano
	terra seca	Pixabay
	perla	Ylanite Koppen
	rosa vermella	Dhanraj Priyadarshi
ACTIVITAT 135	fàbriques	Frans van Heerden
	desert	Rana Obald
	carretera solitària	pixabay
	estació de bus de nit	MART PRODUCTION